

שביבי ניצוצי אור
במעלת שגב

פרשת במדבר

המיוחד בה או
בחלקים ממנה
לצד דברי הסה"ק
בפרשה על
קדושת הזמן
מענינא דיומא
קדושתה השפעותיה
לדורות ורוממותה.

העיד רבי שמעון
בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא
פסוק בזמנו מביא טובה לעולם. (סנהדרין קא)

מתוך חבתן מונה אותם * איש על דגלו*
 בחודש השני * השפעת ברכה *
 ויתילדו על משפחותם * ישים עצמו כמדבר
 ערב ר"ח סיון * ר"ח סיון *

לעי"נ
 הרה"ח
 שלמה
 פנחס
 דובינשטין
 נלב"ע
 ט' סיון
 תש"כ

פרשת במדבר
 לע"נ
 מרת ציפורה גולדה
 בת הרב יעקב יוסף
 ת.ג.צ.ב.ה.

לעולם קורין פרשת במדבר
ומניין של ישראל קודם שבועות

לעולם קורין פרשת במדבר, שיש בה מניין של ישראל, קודם שבועות, וזהו [הסימן] "מנו ועצרו" (עי' שו"ע או"ח סי' תכח). והטעם שעשו סימן הזה, כדי שלעולם תפסיק הפרשה הזאת בין פרשת בחוקותי, שיש בה קללות התוכחה, ובין חג השבועות, שהוא יום הדין על הפירות, שלא יקראו הקללות סמוך ליום הדין, ויהיה לו פתחון פה לשטן לקטרג וכו'.

לבוש או"ח סי' תכח ס"ד

פרשת במדבר על שם
'חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר'

ברוב השנים קורין בשבת קודם חג השבועות פרשת במדבר. והוא כי יש להבין קריאת שם הסדרה במדבר. ולא 'וידבר' כמו 'ויקרא'. על שם התיבה הראשונה. וי"ל בזה, דהנה אנחנו מצווים לזכור תמיד חסידי השי"ת עלינו שהוציאנו ממצרים. כמו שנאמר "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך". וכן לעומת זה כביכול זוכר לנו השי"ת תמיד לטובה הליכותינו במדבר. כמו שנאמר "זכרתי לך חסד נעורייך, אהבת כלולתיך, לכתך אחרי במדבר". היינו שזה הוא מקדושת ישראל שנמשכו אחרי יתברך, ועזבו את ארץ מצרים שהיה בה כל טובת עולם הזה, כמו שנאמר "כגן ה' כארץ מצרים". ונמשכו דייקא למקום מדבר ארץ לא זרועה. שאין בו שום תפיסה מטובת עולם הזה.

והנה אחר יציאת מצרים היה עוד כמה מסעות 'ויסעו ויחנו'. שהיה עוד מקום קצת ישוב. רק בחודש השלישי נאמר "ביום הזה באו מדבר". שאז באו בשלימות לעצם בחינת 'מדבר', ועל ידי זה נעשו מוכנים לקבלת התורה. שהוא עיקר נשיאת ראשן של ישראל, שבחר בנו השי"ת לחלקו, כמו שנאמר "ימצאהו בארץ מדבר". היינו שכביכול מצא אותנו נאמנים ונמשכים אחרי יתברך, בבחי' 'מדבר'. וכמו שנאמר "מי זאת עולה מן המדבר". שעיקר העליה, הוא מבחי' מדבר... לכן נקרא הסדרה על שם העצם, המביא להנשיאות ראש. וכן קורין זה תמיד בשבת שלפני מתן תורה.

תורת אמת שבת לפני שבועות, תרמ"א

מתוך חיבתן מונה אותם

מיון דמתן תורה בכל שנה

הכי נמי קריאת הפרשה של מנין בני ישראל

... בילקוט פרשה זו (רמז תרפד): שאלו אומות העולם העולם בשעת מתן תורה, מה ראו אלו להתקרב יותר מהכל, והשיב הקב"ה הביאו לפני ספר יוחסין שלכם כדרך שהביאו בני, שהם בני אברהם יצחק ויעקב וכו', כמו שנאמר (במדבר מ, יח): "ויתילדו על משפחותם לבית אבותם". אם כן מוכח שלקבל התורה נצרך יחוס לבית אבות, ולכך זכו לקבל התורה.

וכיון שמפורש בילקוט פרשת יתרו (רמז רעג) דמתן תורה הוי בכל שנה ושנה, יעו"ש בפסוק (שמות יט, א) "ביום הזה באו מדבר סיני", וז"ל: "אמר הקב"ה אם יקראו לפני פרשה זו בכל שנה ושנה, מעלה אני עליכם כאילו עכשיו עמדתם

וקבלתם תורתי" וכו'. ואם כן צריך בכל שנה ושנה למנין להראות זכות זה של "ויתילדו", לזכות על ידי כן למתן תורה יותר מכל האומות. ולכך הוה הכלל והסימן בשו"ע (או"ח סי' תכח ס"ד) בסדר הפרשיות "מנו ועצרו", שימנו ויקראו בפרשת במדבר קודם לעצרת תמיד, והיינו מהאי טעמא, כיון שבאים בעצרת לקרות מתן תורה, להיחשב כאילו עתה קיבלו תורה, צריכים הם למנין תחילה שעבור זה יזכו לכך. ולכך בשנה ראשונה שקיבלו התורה בפועל, הוצרכו להיות המנין נמי בפועל, ובשאר השנים כיון דלא הוי מתן תורה בפועל, רק על ידי קריאת הפרשה נחשב כמתן תורה, א"כ אם ע"י הפרשה נחשב כמתן תורה, הוי נמי קריאת הפרשה כאילו נמנו עתה בפועל, ולכך הוי "מנו ועצרו". חכמת התורה להגה"ק ר' שלמה קלוגר זצ"ל במדבר עמ' צ.

מספר בני ישראל הוא עיקר השייך לקבלת התורה

בשבת קודש, קודם שבועות אמר, כבר דברנו מזה, מה ענין פרשה זו ממספר בני ישראל, שאנו קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות, ואמר כי המספר היה צריך להיות דווקא כך, ובלעדי זאת אי אפשר להיות קבלת התורה, והמנין הזה כולל כל המספרים, כי בו מאות ואלפים, והמספר של שש מאות אלף הוא, כי מספר הששה הוא בכל דבר, והוא כולל הכל מעלה ומטה וד' רוחות, וישראל הם קיומו של עולם, כמאמרם ז"ל על פסוק "כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם", כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות, כך אי אפשר לעולם בלא ישראל...

והפטרות זו הפרשה "והיה מספר בני ישראל כחול הים, אשר לא ימד", דקדק בזה ואמר, כי מספר בני ישראל לעולם צריך להיות במספר הזה ששים רבוא, ויפרו וירבו אשר לא ימד ולא יספר, היינו כי המספר צריך להיות ששים רבוא, וכפל המספר כמה פעמים ששים רבוא הוא בלא מספר. כי באותו פעם היה צריך להיות קבלת התורה בכל ענינו ואופניו, ובהתגלות קולות וברקים, ומאז ועד עתה יש בכל שנה קבלת התורה, אבל לא בהתגלות פרטי, כאז בשעת מתן תורה, וסיים: היוצא לנו מזה, כי בשבת זה צריך כל אחד לראות להכין עצמו לקבלת התורה, וחזר ואמר, כי השבת הוא גדול מחג השבועות, ואיך יהיה הכנה לו, רק מהשבת צריך להמשיך הארה להחג, ויראה כל אחד להכין עצמו, בקדושה ובשמחה לקבלת התורה.

בית אהרן, קארלין, ערב שבועות

מנין בני ישראל ששים רבוא כמנין אותיות התורה

... על דרך שאמרו בגמרא ב"ק (פג:) על פסוק (במדבר י, לו) "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", דאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות וכו', יעו"ש. וזהו כשהוא בדרך נסתר, משא"כ במתן תורה שהיה גילוי שכינה, כדכתיב (דברים ה, ד) "פנים בפנים דיבר ה' וכו'", אז צריך ששים רבוא לזכות למורא גדול זו גילוי שכינה גדולה כזאת. וכן כתב הרב ש"ך סדר יתרו (דף קו:) בפשוט, דאין השכינה שורה על פחות מששים רבוא, יע"ש וכו'...

על כל פנים למדנו כי היה מנין בני ישראל בקבלת התורה בסיני, ובקבלת התורה באוהל מועד ששים רבוא. והיינו טעמא, משום מה שכתב הרב בעל העיקרים (מאמר א פ"ב), הביא דבריו הרב מוהר"ש יפה ז"ל בפירושו לבראשית רבה

(פכ"ד סי' ה), שאיחור זמן מתן תורה היה כדי שימצא ששים רבוא אשר שם כל הפרצופים, ואם יחסר אחד פחות משישים רבוא לא אפשר למתן תורה. יעו"ש. וגם כתב הרב של"ה (דף טז:): ושאר המפורשים ז"ל כי "ישראל" נוטריקון: י"ש ששים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, וכל אחד ואחד מישראל היה בו אחיזה בגופו, מאות אחת של תורה, ולכן היה מוכרח להיות מנין עם בני ישראל לשישים רבוא כדי שיקבלו את התורה, ואם חסר אפילו אחד לא היו כדאים לקבל התורה, דהוי חסר אות אחת מן התורה...

וזה יהיה טעם כעיקר למה שתיקנו לקרות ב"שבת בלה" (היינו שבת שלפני חג השבועות) סדר במדבר, וכבר נתנו הראשונים סימן לדבר "מנו ועצרו", דהיינו טעמא צריך למנין למנותן את ישראל שיהיו ששים רבוא כדי לקבל את התורה פעם שניה באהל מועד, והיינו "מנו" שיהיו ישראל נמנים, והיינו טעמא למנין זה משום "ועצרו" לחוג חג מתן תורתנו. וק"ל.

¹ ברכת מועדיך לחיים להגר"ח פלאגי זצ"ל ח"א דף כב:

ממספר בני ישראל ומהספירה
נעשה אפשרי לקבלת התורה

ולכך קורין תמיד פרשה זאת קודם שבועות, כי זאת הפרשה הכנה לקבלת התורה, ו'הלוחות של סנפרינון' היו, אמר שממספר בני ישראל נעשו הלוחות... האחד היה אברהם ואחר כך נעשו ג', שלשה אבות התגלות יותר, מדריגה אחר מדריגה, ואחר כך נעשו יב' שבטים שבטי י'ה, ואחר כך שבעים נפש, ואחר כך ששים רבוא שזהו תכלית השלימות, כי יש ששים רבוא אותיות לתורה, ואז היו יכולים להורידה לארץ, ועל כן קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות, כי לא היה באפשרי לקבל את התורה בלא זה, ומהספירה נעשה מספר בני ישראל, ולזה מרומז ג"כ הדגלים בהתקשרות והתחברות יחד, כל אחד למקומו אז היו יכולים לקבל התורה.

² בית אהרן, קארלין, ערב שבועות

¹ ובזה יובן כוונת מאמרינו הפונה קדים, דאיתא במכילתא (יתרו) וכן הובא בילקוט (יתרו רמז רפ) אמר ר' שמעון בר יוחאי, מנין אתה אומר אילו היה ישראל חסרים אפילו אדם אחד לא היתה השכינה נגלית עליהם ולא היו כדאים לקבל את התורה, דכתיב (שמות יט, יא) "כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". עכ"ל. וצריך טעם אמאי בשביל אחד מהם שחסר לא היו כדאים לקבל את התורה. אכן עפ"י האמור ניחא, כי כיון דהתורה כלולה כל אות ואות לכל אחד מישראל שאתחזים בה, אם חסר אות אחת לא מהני הקבלה, והיא ברור.

² בספר ברכת אברהם מהגה"ח רבי אברהם וויס זצ"ל מביא: [דברים אלו אמר רבינו המחבר זיע"א בש"ק פרשת במדבר, שלשה ימים לפני הסתלקותו]. דהנה כבר הבאתי במקום אחר דברי דו"ז הרה"ק האמרי יוסף (לחג השבועות דרוש כ"ב) שהביא בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע, דגם מי שלא תיקן במשך כל ימי הספירה את כל הצריך תיקון יכול עדיין ביום האחרון לתקן כל החמישים יום... על כן קבעו לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת, דמכאן ראייה כדברי רש"י הנ"ל - (בהעלותך פרק ט פסוק א) בחדש הראשון - פרשה שבראש הספר [פרשת במדבר] לא נאמרה עד אייר, למדת (פסחים פ"ק, ספרי) שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה, ולמה לא פתח בזו [בפרשת פסח שני שנאמרה בניסן], מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד) דאין מוקדם ומאוחר בתורה, ואם כן שפיר יש גם יסוד מוצק שאף מה שהיה

קריאת השמות בפרשה לקשר ישראל למקור מחצבתם

יש ליתן טעם על אשר תקנו חז"ל הקדושים לקרות סדר במדבר קודם חג השבועות, דהנה רש"י ז"ל כתב 'מתוך חבתן לפניו מונה אותם כל שעה', וכו' ונראה לרמז עוד, דכבר נודע דברי הרמב"ם ז"ל על הפסוק "המוציא במספר צבאם, לכלם בשמות יקרא" דצריך להבין, דמה זה שבח שקורא לשמות בכולם, אך דשם של כל דבר הוא עצם ושורש הדבר ופנימיותו, כמבואר במד"ר דאדם הראשון קרא לכל הבריות שמות, והפליא הקב"ה חכמתו לפני המלאכים. ולכן קודם חג השבועות שישראל מבינים עצמם למעמד הנבחר, ולקבל התורה הקדושה באהבה ויראה, צריכים להתקשר מקודם בשורש העליון, הנרמז בשמות השבטים הקדושים ונשיאי ישראל, ולזאת סדרו חז"ל לקרות הפרשה הזאת קודם בא יום הנבחר, בכדי שעל ידי קריאת שמות הקדושים של השבטים, יתקשרו כלל ישראל במקור מחצבתם, ויוכלו אחר כך להגיע לתכלית קבלת התורה הקדושה.

דברי יחזקאל, שינאוא, במדבר ³

במנין פרשה זו היו כלולים כל נשמות ישראל

במד"ר (פ"ב י"ב) איתא שאו את ראש כל עדת בני ישראל, הה"ד (הושע ב') "והיה מספר בני ישראל", א"ר ברכיה הכהן "והיה מספר" הסופר כמספר התורה, נתבקש להם, שכך נאמר להם ע"י משה "ברוך תהיה מכל העמים", וצריך ביאור.

צריך לתקן במשך כל ימי הספירה, יוכל לתקן אפילו ביום האחרון, כי בעניני תורה ובמילי דשמיא אין מוקדם ומאוחר ודו"ק.

ע"ש שכתב עוד: על כן תקנו אנשי כנסת הגדולה שסדרו את סדרי קריאת התורה, שלעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם העצרת, דמהא דספר במדבר מתחיל בפרשה זו, ולא בפרשת פסח שני שנאמרה בחודש הראשון, יש ראייה שאין לספר ח"ו בגנותן של ישראל, ועל כן הס קטיגור ויבוא סניגור במקומו, וימליץ טוב על ישראל. ודו"ק.

³ עין רמב"ן בפרשתינו, שמצאו בו חסידים ואנשי מעשה מקור לקויטלאך (א יח): "ויתילדו על משפחתם לבית אבתם"... והנה הביאו כל העדה איש שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים, אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני.

ומסיים בדברי יחזקאל שם: ואולם פעולת הדבר הזה, על ידי צדיק הדור אשר בכוחו להעלות נשמות ישראל, ולקשרם בקשר אמיץ בשורשן הקדוש, ומיום גלות ישראל הקים להם הקב"ה בכל דור ודור, צדיקי הדור, וכמאמר חז"ל במתניתא תנא, לא מאסתים בידי כשדים, שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, וכו' וכן קרוב לדורנו, מעת זרח אור המאיר לכל העולם הבעש"ט הקדוש, ותלמידיו הקדושים הרבי ר' בער זלה"ה, ותלמידו הרבי ר' אלימלך זלה"ה, ותלמידו הרבי ר' מנחם מענדל זלה"ה מרומנאב, ותלמידיו הקדושים עד דורנו זה שהיה אבי הקדוש [ה"דברי חיים] זלה"ה...

אולם כאשר צדיקי הדור האמיתיים הלכו למנוחה ואותנו עזבו לאנחה, ונשארו דלים וריקים, מי הוא אשר יקשר בני ישראל הק' לשורשן ומחצבתם, לזה אמר הכתוב "זה דור דורשיו, מבקשי פנך יעקב סלה" והכוונה שזה שנעשה על ידי הצדיקים הקדושים ברוב קדושתם, זהו בעצמו יעשה על ידי דור אשר דורשיו, יבקשו פנך יעקב סלה, היינו שיציעו דורשיו במר לבם לפני הקב"ה... [ופעם אחד אמר פירוש של יעקב בזכות הרבים], והבטיח הכתוב כי הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יעזור להם, שיוכלו לקשר את בני ישראל בשורשן הקדוש, כמו הקדושים שלפנינו זיע"א, ולהשפיע להם שפע קודש ברוחניות וגשמיות.

ויבוארו גם יתר המדרשים, עפ"י מ"ש הפני יהושע בחידושיו למס' קידושין (דף ל') על מה שמצינו בספרים קדמונים ואחרונים שמספר כל אותיות התורה הם ששים רבוא, ודורשי רשומות אמרו ישראל נוטריקון י'ש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, דכל אחד מישראל נאחז בשורשו באות אחת מאותיות התורה...

והשתא שייך שפיר מה שנתקנאו אומות העולם בישראל שקבלו את התורה, לפרשה זו, דכיון שנמנו ישראל ונודע לאומות העולם שמספרן ס' ריבוא, ויש לכל אחד מהם אחיזה באות מאותיות התה"ק, אז נודעה להם מעלת ישראל שקבלו תורה בלשונם לשון הקודש, ומכאן נצמחה טענתם על שלא הציעו להם לקבל את התורה אלא בלשונם. [בלע"ז]. ויובן בזה המד"ר והיה מספר בני ישראל וגו' והיה מספר הסופר כמספר התורה נתבקש להם, כלומר דמספר בני ישראל שהם ששים רבוא, ע"י והיה מספר הסופר, שסופרים אותיותיה של תורה...

ולדרכנו יש להוסיף נופך על פי מ"ש מרן הגה"ק בעל דברי יחזקאל זלה"ה בטעם שקורין תדיר פרשת במדבר לפני חג השבועות זמן מתן תורתנו, כדי לקשר נשמות ישראל אל התה"ק. ועפ"י מ"ש לעיל, יובן היטב, שהרי ס"ר אותיות התורה הם כנגד נשמות ישראל שהיו במעמד הנבחר, ולפי שבפרשה זו נמנו כל ישראל לבית אבותם למשפחותם, שבהם כלולים כל נשמות ישראל, עד סוף כל הדורות, על כן קורין פרשה זו בטרם קבלת התורה, כדי לקשר נשמות ישראל בס' ריבוא אותיות התורה.

דברי יואל במדבר

קורין פרשה זו כי לקבלת התורה בשלימות
נצרך התקשרות נשמות ישראל בכל הדורות

ועפ"י האמור לעיל מצינו טעם נכון על שקורין לעולם פרשה זו בשבת שלפני חג מתן תורתנו, דהנה בפרשה זו כתיב שאו את ראש וגו' "למשפחותם לבית אבותם" ובמקום אחר נאמר להיפוך לבית אבותם למשפחותם, להורות על כך, כי כדי לזכות לקיום התורה והמצוות בשלימות, זקוקים להתקשרות בין נשמות ישראל בכל הדורות, ולזאת אמר לבית אבותם למשפחותם, כלומר המצוות שקיימו בית אבותם הקדושים בדורות הקודמין, יחשבו למשפחותיהם הם, כאילו קיימו הם בעצמם,

וכן להפוך למשפחותם לבית אבותם, דכאשר יחסר לאבותיהם איזה מצוה שלא קיימוה, ישלימו מצוה זו ע"י שיקיימו בניהם אחריהם לדורותם, אותה מצוה, וע"י ההתקשרות עמהם יחשב להם, כאילו קיימו אף הם מצוה זו, וזה למשפחותם, המצוות שמקיימין משפחותם יחשבו לבית אבותם הצדיקים שבעולם העליון.

ועל כן קורין אותה לפני קבלת התורה, כי ע"י התקשרות באבות הקדושים, יכולים ישראל לקבל התה"ק בשלימות, וגם אותה מעלה עליונה שזכו לה ישראל במעמד הנבחר, היה הכל בכחם ובזכותן של האבות הקדושים שהתקשרו עמהם, וכח זה הוא נצחי וקיים לעד.

דברי יואל במדבר ⁴

⁴ ע"ש (עמ' יח' יט' ונכללו שם עוד פרטים, ולא הבאנו אלא הנוגע לענין אחד) שמבאר: אכן דבר זה לא יתכן, שיהיה האדם מקיים בפועל בגלגול אחד רמ"ח עשין ושס"ה ל"ת,

מונה אותם כל שעה

במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש וגו' (א, א). שמעתי ממרן הקדוש אאזמו"ר זצוקללה"ה מזידיטשוב על פירוש רש"י בתחלת ספר במדבר, מתוך חבתם לפניו, מונה אותם כל שעה, רצה לומר מתוך שהקב"ה אוהב לישראל, מונה אותם כל שעה, כל שעה טובה שיש לישראל, שעה מהיום ושעה ממחר, מצרפם הקב"ה לצירוף גדול, ודו"ק כי כפתור ופרח הוא. (הקדמת הרה"ק מוהר"ר יהודה צבי זצלה"ה מדאלינא, לסה"ק תפלה למשה)

ילקוט מהרי"א מזידיטשוב, במדבר

אחדות וכללות ישראל הכנה לקבלת התורה

פרשת במדבר קוראין ברוב השנים לפני קבלת התורה כי עיקר ההכנה לקבלת התורה הוא "ואהבת לרעך כמוך"... ובפשטות חלק גדול מהתורה הוא בענינים של בין אדם לחבירו, עניני טוען ונטען, גניבה וגזילה, כי קוב"ה אורייתא וישראל כולו חד, וכמו שהקב"ה אחד כמו כן צריך להיות ישראל באחוד גמור, כמו דכתיב "ויחן שם ישראל" נגד ההר דכתיב בלשון יחיד, שכולם היו בלב אחד כאיש אחד, וזה היה ההכנה לקבלת התורה, וגם לקיום התורה אין באפשרותו של היחיד, רק על ידי כללות ישראל גם יחד התורה מתקיימת, ועל כן בפרשה זו יש מופת כללות ישראל גם יחד שהוא הכנה לקבלת התורה.

בית אברהם, סלונים, במדבר

קודם עצרת

קורים מניין בני ישראל וחיבתן

התוכן דפרשת במדבר "לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת" הוא מניין בני ישראל, [ראה טושו"ע חאו"ח סתכ"ח ס"ד. רמב"ם שם פי"ג ד"ב. ולא הודגש שהטעם הוא רק כדי להפסיק בין קללות שבתו"כ (כבתוס' מגילה שם), מכיון שגם התוכן דפר' במדבר גופא - מניין בני"י, שייך ל"עצרת", וכלשון הלבוש שם: 'ולעולם קורים פר' במדבר שיש בה מנינו של ישראל קודם שבועות', ועל דרך זה

אחד מהם לא נעדר, שהרי כמה מצוות יש שאינם נוהגות בכל אדם... והנה יש תקנה לדבר עפ"י מה דאיתא בספה"ק דמי שמקשר עצמו עם כל אחד מישראל באהבה אחוה וריעות, ונפשו קשורה בנפשותם והיו לאחדים, אזי נחשב הוא כגוף אחד עם כל ישראל, וכל מה שמקיים אדם מישראל יחשב לו כאילו קיים אף הוא... וענין זה לא שייך אלא בישראל דוקא, כי שורש נשמות ישראל חד הוא, שהם נצר מטע האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב...

ברם הנה תקנה זו... בזמן הגלות שחסרים לנו רוב המצוות ואין לאל ידינו לקיימם בפועל, א"כ לכאורה אזדא לה תקנה זו... אמנם ישנה תקנה גם לזאת... והוא ע"י שמקשרין עצמן אל הדורות הקודמין שזכו לקיים כל תרי"ג מצוות על מתכונתן, יחשב גם לנו כאילו קיימנו... שהרי אנו אסורים עמהם בקושרות. ולפעמים יש אשר איש ישראל עושה מצוה בשלימות וישנם צדיקים הנמצאים כבר בעולם העליון ובחיים חיותם לא היה בידם לקיים אותה מצוה אזי אותם הצדיקים באים ומתרבקים בנשמת איש זה שקיים עתה אותה המצוה בבחינת עיבור, כדי שיהיה להם חלק באותה מצוה, ויש תועלת גם לאיש הזה, דע"י שנתעברו בו נשמות צדיקים מן העולם העליון, הם מסייעים לו לעבודת השי"ת. - עכ"פ יש התקשרות בין נשמות ישראל בכל הדורות, מתחלת בנין אומה הישראלית ע"י אאע"ה, עד סוף כל הדורות, והם מועילים זה לזה ומסייעים זה לזה להשלים קיום כל המצוות.

בחדא"ג מהרש"א מגילה שם: פרשת במדבר קודם עצרת כו' כדי שישוּבו ישראל, למספרם הנזכר בפרשת במדבר, [הערה שם] היינו, השלימות דכל בני"א באופן של אחדות ישראל שהרי ה"מנין הוא באופן שכל ישראל שבמנין שוים, הגדול שבגדולים אינו נחשב יותר מאחד, והקטן שבקטנים אינו נחשב פחות מאחד, והמנין סיבתו אהבת ישראל (של הקב"ה - סיבת אהבת ישראל זל"ז - "אוהב מה שהאהוב אוהב") — "מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כו'". ומזה מובן שיום השבת הבעל"ט, ש"ק פר' במדבר, מברכים החודש וער"ח סיון, הוא הזמן הכי מתאים להדגשת אחדותם של ישראל.

⁵ ליקוטי שיחות בחוקותי כב' אייר

המספר, לברר ולרומם כל אחד לחלקו בתורה
ובפרט בשבת זו הזמן לזכות לזה

הענין אחר שנזכר מפקד כל שבט, כתבה התורה "ויהי כל פקודי בני ישראל וגו' ויהיו כל הפקודים" וגו' ובכל מקום מקשה בגמרא, מנינא למה לי? ולמה כתבה התורה סך הכול? הלא כל אחד יכול לחשוב כלל המספר, כשיצרך יחד מספרי השבטים? וכן נשנה אחר כך המספר בפרשת הדגלים, כשנחשבו כל שבט עם נשיאו, וכן מספר כל דגל. ואחר כך נשנה עוד מספר סך כל הדגלים, ובתורה אין אף אות אחת מיותר, כל שכן פרשיות שלימות? ... אך עיקר המכוון של המספר, היה לנשיאות ראשם, על דרך שאמרו (אבות פ"ד) 'אין לך אדם שאין לו שעה' כו', והיינו: שכל אחד מישראל, באותו שעה ובאותו ענין, הוא הגדול מכל ישראל, וכן חבירו בשעה אחרת. והיינו מפני שכל אחד מישראל יש לו חלק בתורה, אות או חלק מאות, אשר בחוסר אותו האות או חלק ממנו, הספר תורה פסול.

וזה היה ענין 'חיילין דאורייתא' אשר פקד משה, לידע בכל שבט, איך כל נפש ונפש מיוחד בקדושתו ובתורתו, בחיילין דאורייתא. וזה שנשנה הלשונות, שנרמזו לענינים שונים בכל שבט. דיב' שבטים כנגד יב' חדשים, ויב' מזלות, ויב' צרופי הוי"ה, (תנחומא ויחי טו) ויעקב אבינו ע"ה נתן לכל שבט ברכתו, ואחר כך כללן יחד, כמו שנאמר "איש אשר כברכתו ברוך אותם" ... ובפרט בשבת זה

⁵ ובאות ו' שם מסיים: לאור כל האמור לעיל, באה ההצעה והבקשה דלקמן, בקשה נפשית: ביום השבת הבעל"ט, ש"ק פרשת במדבר, מבה"ח וער"ח סיון, בעלות המנחה (שאז מתחיל כבר ענין האחדות דר"ח סיון, יתאספו בכל מקום ומקום רבים מישראל, אנשים ונשים וטף, בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו) "שבת אחים גם יחד", להתוועדות רעים, עד לסעודה בפשוטה" (גדולה לגימה שמקרכת) אנשים לחוד ונשים לחוד (כמובן וגם פשוט), שבה ידברו דברייתורה בכלל. ובמיוחד בעניני אהבת ישראל ואחדות ישראל" החל מהמפורש בתשב"כ: ואהבת לרעך כמוך וכן בתושבע"פ: רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה, ויתירה מזה: "זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא", וכן פרטי הדברים וכו'.

ובהערה 64 שם: ראה ליקוטי שיחות ח"ד עמ' 1021 ואילך, שההכנה דמנין בני ישראל (פר' במדבר) לחג השבועות היא דוגמת ההכנה דמנין הימים בספירת העומר. וראה לעיל סוס"א ש"שבע שבתות תמימות" רומז לז' הסוגים שבישראל.

שקורין הפרשה, שהוזכרו כל הענינים הנזכרים בלשונות "למשפחותם" וגו' כמו שאמרנו. ובכל שבת יש בו מקדושת הפרשה שקורין בו. הזמן לזכות לכל האמור.

פרי צדיק במדבר אות ג'

6

הנמון לבחור בהכנה לקדושת החג
מאשר בהשראת השכינה ע"י תלאות

שבת שלפני חג השבועות המקודש, אשר נחלנו למורשת הדת הקדושה, כאשר אנו מהללים ומשבחים על זה בכל יום "אשר בחר בנו" כו', ועל כן ראוי לנו לשמוח בשבת זה בשמחה יתירה, ובמקום גילה שם רעדה להכין עצמנו אל יום המקודש הזה, אשר בו שערי החכמה והמדע פתוחים כונים, נכונים להשביע מטוב עדיים לכל מבקש ומבקש לא יחסר כל מאומה, רק הכנת המקבל לפי שכלו והשגתו כמשפט אלקים יורנו וכו'...

ואני משער בזה כוונת קדמונינו בענין קביעות הפרשיות, אשר הנהיגו לקרות פרשת במדבר קודם עצרת, ונתנו סימן לזה "מנו ועצרו", ופותר אין לו מה ענין מספר זה לעצרת, אין זה רק סימנא בעלמא כמו מספר העומר קודם לעצרת, כמו כן מספר הפקודים של ספר קודם לעצרת, ומה זה ועל מה זה לא ידענו.

ולדרכנו נאמר ע"פ דברי רש"י ז"ל וז"ל: "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, כשנפלו בעגל מנאן, לידע מנין הנותרים, כשבא להשרות שכינתו בה מנאן, בא' בניסן הוקם המשכן בא' באייר מנאן עכ"ל. מכאן יש ויש סמך נכון בקריאת הפרשה של ראש הספר בשבת זה, לעורר רחמים ורצון עלינו, לומר שאנחנו ראויים להמנות, משני אלה הטעמים יחד, אם מצד התלאות אשר עברו על ראשינו בימי קדם בזמן הזה (היינו, התלאות שמכח "ביום פקדי ופקדתי" לידע מנין הנותרים), והיה הנשאר לחיים, ואם מצד השראת הקדושה הנכון אלינו ביום מועד זמן מתן תורתנו.

ולאשר אמרנו כי ראוי ונכון לנו להניח ענין התלאות, רק להטיב לבנו ונחלץ חושינו אל קדושת המועד והכנותיו, על כן נתנו סימן לדבר "מנו ועצרו", כלומר שעיקר המספר וכוונתו יהיה לצורך קדושת עצרת, והשראת שכינה אשר אנחנו מצפים ביום מועד.

עולת חודש להגה"צ סיני ספיר זצ"ל אב"ד ברעזין

תלמיד המגיד מקאזניץ זצ"ל (ח"א סיון דרוש יג דף נט:

⁶ וראה שם בתוך הדברים: ואחר כך בפרשת הדגלים, כשנמנו עם הנשיאים, אז נשנה מנין כל שבט ושבט אצל הנשיא שלו. היינו שהיה בכוחו לברר כל אחד משבטיו, איך שהוא קשור במזל שהוא 'עתיקא', וזהו "לבית אבותם" וכאמור. ואז גם כן נשנה כלל המספר בכל דגל, שיש לו סוד ומכוון אחר, במספר נפשות מחנה הדגל. ואחר כך נשנה המספר בכלל כל ישראל כשהם נמנים עם הנשיאים שלהם, שבזה יש מכוון מיוחד, ממה שנמנו מקודם בלא הזכרת הנשיאים, וכמו שאמרנו, וזה שורש כל הפרשה!

ובשבת כל אחד מישראל זוכה לנפש ורוח יתירה. וזוכין גם כן ל'נשמה' כל אחד לפי מדריגתו, כמו שאמרו (ביצה ט"ז). נשמה יתירה כו'. וכן כל אחד לפי ההכנה שלו, זוכה להתגלות מ'עתיקא'. בפרט בסעודה שניה שהוא כנגד 'עתיקא'. והיינו איך שהוא קשור בשורש, ב'מזל' שהוא 'עתיקא', "בראשית" בשביל ישראל שנקראו ראשית, שזה עסק הנשיאים. וכן הזמן, לתקן כל העבר...

איש על דגלו

איש על מחנהו

בשם החידושי הרי"מ זי"ע, מפני מה קורין לעולם 'פרשת במדבר' קודם חג השבועות? משום דכתיב בפרשת במדבר, "איש על דגלו באותות" וכו', כל איש יהיה על מקומו הראוי לו, וזה מצות הגבלה, והבן.

שיח שרפי קודש, במדבר

הדגלים המה המלאכים

שנבראו מהמצוות

איש על דגלו באותות לבית אבותם (ב, ה) ובתנחומא (יד) זשה"כ (שיה"ש ב, ח) 'הביאני אל בית היין' כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות מלאכים, שנא' (תהלים סח, יח) רכב אלקים ריבותים אלפי שנאן, והיו עשוין דגלים דגלים... כיון שראו אותן ישראל שהיו עשוין דגלים, התחילו מתאווים לדגלים, אמרו: ולואי שאנו נעשין דגלים כמותן וכו'... אמר להם הקב"ה: התאוויתם בדגלים, חייכם, הריני עושה משאלותיכם וכו'. עיי"ש.

"ואם כן כיון שנתאוו ישראל לדגלים כמו המלאכים בהר סיני, - א"כ בכל שנה בשעת מתן תורה נתעורר זה, ונעשו ישראל לדגלים, והיינו דאמר: 'דגל מחנה יהודה לצבאותם', רצה לומר: מהמלאכים אשר נבראו ממצוות ומעשים טובים של ישראל עם קדושו נעשו דגלים. ועל כן, נראה לי העני והשפל והבזוי, אשר קודם קבלת התורה מסדרין ישראל הדגלים קודם חג השבועות, כדי שיהיו מוכנים לקבלת התורה כמו שהיה אז.

וזהו: 'וכן חנו לדגליהם' (ב, לד) היינו דגלים של מעלה שנתהוו על ידי מצוות ומעש"ט של ישראל, מלאכים הקדושים שנעשו דגלים, וכן עתה מסודרין למעלה המלאכים שנעשו משבט ראובן, ונעשו דגל מחנה ראובן, וכן דגל מחנה יהודה, וכן שאר דגלים נתהוו בכל שנה ונתעורר על ידי קריאת התורה ועל ידי מעשיהם הטובים, על כן קורין פרשת במדבר קודם שבועות. השם ירחם לקבל תורתו באמת בלי שום מכשול אמן".

דביר המוצנע להרה"ק ר' ישראל דב מיאשניצא זי"ע

ואיש על דגלו

בליל שבת ערב שבועות אמר, "איש על דגלו", אמר בשם אביו [הרה"ק רבי אשר מסטאלין] צוק"ל, "על דגלו" על דלוגו, והאריך בזה כל אחד לגוון הקבוע לו, ולדלוגו, במה שמדלג למקומו, ודיבר עוד מזה ואמר: "איש על דגלו באותות לבית אבותם", שיהיו האותיות והאו"ת הידוע, יהיו 'לבית אבותם', כמו שהיו במצרים שלא שינו, כו',

7 בית אהרן, ערב שבועות

⁷ וראה שם ד"ה איתא: איתא במדרש "איש על דגלו באותות לבית אבותם", זש"ה "יפה את רעיתי כתרצה", כשאני מתרצה לכם, "כתרצה" שאתם מתרצים לי בקרבנות, "איומה כנדגלות", כדגלים שנתתי לכם: ע"כ. הנה איתא במדרש, שהדגלים היה צבועים, ועל כל דגל ודגל היה תלוי מפה צבוע כפי מראה האבנים של אבני האפוד, שהיו נגד י"ב שבטים,

כל אחד למקומו ובהתקשרות יחד

ועל כן קורין תמיד פרשה זו קודם שבועות, כי לא היה באפשרי לקבל את התורה בלא זה, ומהספירה נעשה מספר בני ישראל, ולזה מרומז ג"כ הדגלים בהתקשרות והתחברות יחד, כל אחד למקומו, אז היו יכולים לקבל התורה. בית אהרן, קארלין, ערב שבועות

במח השבת יכולים לזכות למעלת הדגלים

ובמיוחד יכולים להשיג זאת [בחינת דגלים] ע"י ש"ק, שהיא בבחי' איש על מחנהו ואיש על דגלו. וג' סעודות השבת מכוונות כנגד ג' האבות בבחי' איש על דגלו באותות לבית אבותם, שבמח השבת יכולים לזכות למעלת הדגלים. ושבת זו שקורין בה ענין הדגלים היא בשבוע של מדת מלכות, וסעודתא דליל ש"ק היא בחי' חקל תפוחין קדישין מלכות שמים. כי השבת הזאת היא הכנה לפני שבועות ולפני קבלת התורה, ואי אפשר לקבל את התורה כי אם בעול ובקביעות, בבחי' איש על דגלו באותות לבית אבותם. וזהו האמור בזמירות איש על מחנהו ואיש על דגלו, שע"ז יזכו להיות מאוהבי ה' הממלכים בבנין אריאל ביום השבת קודש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל, ששבת זו של מדת מלכות היא ההכנה למתן תורה לקבל מתן נחליאל.

⁸ ברכת אברהם סלונים, במדבר

ואותו המראה בעצמו היה צבע הדגלים כל אחד כפי מראה האבן של שבטו, ע"כ... וזה חיוב על כל איש ישראל לידע שהוא נברא יחידי, כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילו, ומקבל הכל מן החותם אמ"ת, ונעשה מזה צירופים ויחודים עד אין סוף, וזה אין אנו מסופקים, כי מספר כלל ישראל ומספר כל שבט ושבט ומספר כל הדגלים, הכל הוא בהשגחה ובהכרחיות שמחוייב להיות כך, וכמו כן הצבע מהדגלים מחוייב ג"כ להיות כך לקיים השתלשלות העולמות, ויש ששים רבוא אותיות לתורה וישראל הם ג"כ ששים רבוא, הגם שנמצא תורה לקל הרבה יותר מששים רבוא, והשי"ת יתן לכל ישראל חיים טובים וברכה ושלוש, עם כל זה השורש של כלל ישראל הוא רק ששים רבוא, וז"ש המדרש כשאני מתרצה לכם, היינו כפי שדברנו, שגזר רצונו הטהור לברוא העולמות ויהיו ישראל ששים רבוא, והכל בדגלים וצבע כל שבט ושבט, להראות גדולתו של הקב"ה שהשפיע לזה העולם מרום רום המעלות אשר בשם אין שום גוון כלל, עד סוף כל העולמות על ידי המדות שלו, והצדיקים הנקראים כל אחד כפי המדה שלו גוון כזה, וכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שיתגלה כבוד מלכותו בזה העולם, על ידי כל הדברים הנמצאים בעולם, שנאמר "כל הנקרא בשמי ולכבודי" היינו אצילות, "בראתיו" היינו עולם הבריאה, ואחר כך "יצרתיו" היינו עולם היצירה, ואחר כך "אף עשיתיו" היינו העשיה, ומכל העולמות שאנו רואים לכאורה התנהגות העולם בזה המדה, גוון שחור או אדום או ירוק, הכל הוא בכדי שיתגלה מלכותו, ולא ברא הכל רק לכבודו, אבל באמת נלקח הכל ממקור הפשיטות לגמרי, ששם אין שום גוון כלל, ורצונו הפשוט הוא רק להשפיע לנו ולכל ישראל רק טוב, ושלא ישלוט בנו שום דבר רע ח"ו...

היוצא לנו מזה, שחיוב על כל איש ישראל לידע ולחשוב שהוא יחיד בעולם בבחינתו, ושהוא וגם איש אחר כמוהו לא היה עדיין בעולם, כי אם היה כבר כמוהו בזה העולם, לא היה הוא נצרך עוד להיות בעולם, רק באמת כל איש ואיש הוא דבר חדש בעולם, וצריך לתקן את מדתו בזה העולם, שבוודאי זהו העיכוב לביאת משיחנו שיבא בבני ישראל, וצריך לתקן מדותיו ותורתו השייכים להנשמה שלו, עד שיתוקן כל העולמות על ידי כלל ישראל, ויהיה אי"ה ביאת גואל הצדק בב"י אמן כן יהי רצון.

⁸ ומבאר שם כמה אופנים במעלת הדגלים: ענין הדגלים י"ל כמאה"ב ודגלו עלי אהבה, שהמלאכים עבודתם להשי"ת היא בגודל אהבה ויראת הרוממות, ונתאו ישראל לעבודה

העליונה הזאת. ואמנם כבר בקבלת התורה קבלו דרגה זו של עבודה מאהבה, וכדאיתא שם במדרש, הביאני אל בית היין, זה סיני, ודגלו עלי אהבה... אבל אחרי חטא העגל ניטל עדיין מהר חורב ואבדו דרגה זו של ודגלו עלי אהבה. ועתה בשנה השנית אחר שהוקם המשכן נתן להם הקב"ה מחדש את כח הדגלים של עבודת המלאכים.

והדרך להמשיך דרגה זו היא כמש"נ איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל, באותות לבית אבותם היינו התקשרות לצדיקים אבותיהם של ישראל, ע"י שמתלכדים סביב הצדיקים ומתקשרים אליהם יכולים לזכות לבחי' דגלים של עבודת המלאכים להיות עושי רצונך מאהבה.

ובאופן אחר: עוד יתבאר ענין הדגלים המלאכים ע"פ מאה"ב (תהלים קמחו הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו וגו' ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, שיש למלאכים כח הקביעות על מעמדם בבחי' חק נתן ולא יעבור, שעומדים תמיד בדרגתם ולעולם אינם יורדים ממנה, ואמנם זמן רב עובר עד שמתעלים למקומם, אבל משהגיעו למקומם שוב אין להם ירידה, וזה ענין הדגלים שמגדירים את מעמדם ותפקידם בבחי' חק נתן ולא יעבור. אבל לאיש יהודי ניתנה בחירה, שמצד אחד עלול ח"ו ליפול ברע, אבל אם מתחזק בכל כחו לשוב ולהתקרב אל השי"ת יכול להגיע לדרגה יותר גדולה מן המלאכים.

וכשירד הקב"ה על הר סיני עם המלאכים שהיו עשויים דגלים דגלים, נתאו ישראל אף הם להיות מקבלים עליהם תמיד עול מלכות שמים בבחי' חק נתן ולא יעבור כמו המלאכים. ואף כח זה ניתן להם כבר מתחילה בסיני, שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית, דאיתא בשם הבעש"ט הק' זי"ע שענין הכפיה הוא כדי שיקבלו עליהם את התורה לתמיד, שגם בעתים שזה קשה לו וצריך לכפות עצמו לא יזוז מן התורה. אלא שבחטא העגל נפרצו הגדרים ואבדו כח זה, ועתה באהל מועד ניתן להם מחדש.

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל וגו'. לפני מתן תורה נאמר והגבלת את העם סביב לאמר... ואחרי כל ההתגלות שהיתה להם ביציאת מצרים וקרי"ס וכל התשובה שעשו, אחר כל זאת נצטוו והגבלת את העם סביב לאמר, שצריכים לעשות גדרים וסייגים בעניני היתר, שלא יפסיד את כל הגילויים שזכה להם. וזה ענין הדגלים האמור בפרשתנו, כדאיתא בחז"ל שבמתן תורה נתאו ישראל לדגלי המלאכים. ענין הדגלים במלאכים הוא בחי' הגבלה שלא ישנו את תפקידם, כמש"ג הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו וגו' ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, שצבא השמים אינם משנים לעולם את מעמדם ותפקידם. ולזה נתאו ישראל שיזכו לבחי' הגבלה שלא ישנו את תפקידם לעשות רצון קונם. ובתחילה זכו לזה במעמד הר סיני, כדאיתא במדרש (שמות א, ח) שכיון שקבלו התורה הלבישם הקב"ה מזיו הדרו, ומה היה הלבוש, רבי יוחנן אומר עטרת הלבישן, ורבי שמעון בן יוחאי אומר כלי זיין נתן להם והשם הגדול חקוק עליו. והיינו שאחרי כל המדרגות שהשיגו בקבה"ת שפרחה נשמתן ופסקה זוהמתן, עדיין צריכים לכלי זיין להלחם עם היצה"ר בבחי' חק נתן ולא יעבור, והשם הגדול חקוק עליו, היינו שזהו כח עליון מהקב"ה בעצמו שיוכל לעמוד על עמדו ולא ירד ממדרגתו.

ואיתא שם במדרש דכשחטאו העביר הקב"ה מהם כל אותו הטוב שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. אכן כיון שנתאו לדגלים והשתוקקו לבחי' זו, הרי כשבא אח"כ שוב זמן התחדשות בחדש השני בשנה השנית נתן להם הקב"ה שוב את הדגלים בבחי' חק נתן ולא יעבור.

ואמר להם הקב"ה איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל. כי יש ד' דגלים, וע"י שישמרו ד' ענינים הנקראים אות - אות שבת, אות יום טוב, אות תפילין, ואות ברי"ק, יזכו לד' דגלים וישיגו קביעות העבודה של המלאכים.

עוד י"ל באותות לבית אבותם, שרומו לתפילה, כמאחז"ל וברמה טס תפלות אבות תקנום, שע"י כח ג' התפלות זוכים לקביעות העבודה בבחי' דגלים.

עוד שם: וכן בשבת יש כח הדגלים, כמו שאומרים בזמירות איש על מחנהו ואיש על דגלו, שהזמן מסוגל בשבת לקבל עליו קבלה גמורה שיוכל לעמוד בה תמיד ולא יעבור בבחי'

ע"י שמתבונן ומכיר בחסדי ה'

עוד דרך להשיג בחי' דגלים, היא כמאה"כ המובא במדרש נרננה בישועתך ובשם אלקינו נדגול, ע"י שמתבונן ומכיר בחסדי ה' עמנו והוא בבחי' נרננה בישועתך, עי"ז נעשה ראוי ומוכשר לקבל עול מלכות שמים בקביעות בבחי' דגלים, ובשם אלקינו נדגול.

⁹ ברכת אברהם סלונים, במדבר

ד' דגלים מרמזים

להשפעת קמח ע"י התורה

אנו אומרים בנוסח שמונה עשרה של פסח, את יום חג המצות הזה זמן חרותינו, כי אז הוא עיקר ההכנה לקבלת התורה שהיא בחי' חירות, ע"ד אמרם ז"ל (אבות ו, ג) עה"פ (שמות לב, טז) חרות על הלוחות, אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד בתורה. והנה פס"ח הוא בגימ' קמ"ח, וזהו המורגל בש"ס 'קמחא דפסחא', וזהו אם אין קמח אין תורה. וגם לאידך גיסא אם אין תורה אין קמח וד"ל. והנה הדגלים שבפרשה זו רומזים ג"כ לכל הנ"ל, כי ד' פעמים דגל בגימ' קמח, ורומז לבחי' קמח, לכל האופנים המבוארים לעיל. וזהו השייכות והתייחסות פרשת במדבר לחג השבועות, שהוא זמן מתן תורתנו הקדושה, וד"ל.

אהבת שלום, קאסאב, במדבר

דגל. ובמיוחד בימי הספירה שניתנו לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, שיהודי יוכל לקבל על עצמו להיות תמיד מוגדר בדגלו במלכותו ית'. וזהו מאה"ב ודגלו עלי אהבה גיט' מ"ט, שמרומז לימי הספירה המסוגלים לקבל עליו להיות איש על מחנהו ואיש על דגלו.

⁹ ועפ"ז י"ל את הפ' הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה לענין תקופה זו דפסח ימי הספירה וקבלת התורה. בית היין רומז לפסח שמצותו בארבע כוסות, ודגלו גיט' מ"ט, מ"ט פנים טהור ומ"ט טמא, רומז למ"ט ימי הספירה שבהם צריך לטהר את כל הרע שבו ולהפוך מטמא לטהור בכל מ"ט חלקי המדות.... וזהו ודגלו עלי אהבה, עלי רומז לבחי' כתר, כדאיתא מהרה"ק מרופשיץ זי"ע על"י ר"ת עמי ישראל לי, שזה כתוב בכתרו של הקב"ה, שהוא בחי' רצון. וכשיהודי זוכה לבחי' רצון, אז מתקיים בו נרננה בישועתך, ששמח בישועתו ית', ואז גם נושעים בכל הענינים הגשמיים, כי אז כל מציאותו של יהודי היא בבחי' כבוד שמו ית', שהכל עושה לכבוד ה', ולה' הישועה על עמך ברכתך סלה.

כנגד תורה עבודה גמילות חסדים

וידבר ה' אל משה במדבר סיני (א,א) הנה החג הקדוש הזה הוא חג השבועות הבא עלינו הוא מעולה משאר הימים טובים שכולם הם על נס הנעשה בגשמיות, דהיינו בפסח יציאה מעבדות לחירות, ובפסח הקפת ענני כבוד, משא"כ בשבועות הוא על נתינת התורה, וע"כ בשגם שידוע שג' אלה הימים טובים, הם כנגד הג' עמודי עולם דהיינו פסח נגד עבודה, ושבועות תורה וסוכות גמילות חסדים, ... אבל שבועות נקרא עצרת, כנישא דכולא, להתקשט בכל הג' מדות הנ"ל, וזה ענין הג' חדשים הללו, דהיינו ניסן עבודת הקרבן פסח לה', וגם יתר העבודות, שהכל הוא לכבוד שם קדשו, ביעור חמץ ואפיית המצות, ואייר הוא גמילות חסד, שכל מי שנדחה מפסח ראשון, שלא היה יכול להטהר ומצד הדין היה להדחות לגמרי, אעפ"כ מצד החסד, המיכה התורה"ק ליתן לו זמן אחר זמן, לעבוד עבודתו בחודש אייר, ופיון הוא עמוד התורה,

וכל זה הוא נוהג כל השנים אחר יציאת מצרים, שאין העובדא של יציאת מצרים ונתינת התורה בפועל ממש, רק בשכל ומחשבה כנ"ל, וזהו שקילס ההוא גלילאה שנתן לנו אוריין תליתאי כו' שכל סוגי הג' הנזכרים הם כנגד תורה עבודה גמ"ח כידוע, והזהיר את העם להתקשט בג' אלה, למען שיהיו מוכנים לקבלת התורה בחג השבועות, שבודאי היה דורש בפרוס עצרת דרוש הזה.

וזה"ש וידבר ה' אל משה במדבר סיני, דהיינו עמוד התורה כמ"ש חכז"ל [שבת פט ב] שירדה שנאה לאוה"ע, באוהל מועד שהוא עמוד העבודה ששם קרבו הקרבנות, באחד לחודש השני שהוא עמוד גמ"ח כנ"ל, והיינו בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, שזכו לצאת ממצרים גם בשנה האחרת ע"י דביקותם וכנזכר למעלה, ואז אמר להם שיש להם נשיאת ראש למשפחותם לבית אבותם, דהיינו אותיות השם הנכבד, וביאר האיך נהיה זה, על זה אמר במספר שמות דהיינו כמו שכל התורה כלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, פירוש ששם העצם הוא הוי"ה ובו תלויים הרבה כנויים וכנוי דכנויים, עד שכל תיבה שבתורה משתלשל מכנוי של השם, וחוזר להתאחד בהשם הנכבד, כמו כן בני ישראל מתאחדים עד האבות כנ"ל, וע"כ ישראל ר"ת יש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, ¹⁰ מראה יחזקאל, במדבר

התחדשות ראשון בפסח ושני בשבועות

ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני, היינו בחג השבועות שהיא חודש השני, שהתחדשות ראשון הוא בחג הפסח כמ"ש האר"י ז"ל והחודש שני מרומז

¹⁰ ע"ש ההמשך שמבאר: ואף על גב שתמצא יתירה על זה הסך, היינו רק כמו שמדליקין נר מנר, וכמ"ש שמושה ואהרן והאבות כלם הם בכל דור, ואעפ"כ נשמתם צרורה בצרור החיים.

רק שמתגלגלים ניצוצות מהם, וזה"ש במספר שמות כל זכר, היינו זכר המשפיע והמאציל הם במספר שמות של התורה, והישראל מתרבים לגלגלותם ע"י הגלגולים והניצוצות היוצאים מהם, וע"כ אין סוף ותכלית להתשפטותם, כמו שאין סוף ותכלית להתפשטות התורה, וישראל עושה חי"ל בגמטרי" יוב"ל, ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

לחג השבועות, ואז ויתילדו על משפחותם שהביאו כל אחד ספרי יחוסיהם, שהולכים במספרם לאבות הקדושים, ונתברכו בברכת כל אחד מאבות, באורך ימים ובעושר שמספרים ככוכבים, ובמדת יעקב שהוא עפר הארץ, הוא ענוה ויראת ה', וכחול הים שהיא ברכת יצחק... וכן נזכה לגאולה ולכל הברכות, ביום חג השבועות אמץ סלה.

¹¹ זכרון שמואל, אוסטרווצא, במדבר

חודש אייר הוא הכלי לאודות שבאו בנין ועי"ז באים לקבלת התורה בסיון

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד, באחד לחדש השני" וגו'... וי"ל, דהנה ידוע כי בכל דבר שבקדושה צריך להיות אור וכלי. וזהו מ"ש (משלי ו, כג.) כי נר מצוה ותורה אור, שהתורה"ק היא האור והוא כענין שבמחשבה, שלובש צורה ופושט צורה, על כן העצה לעשות לו נר הוא הכלי, דהיינו המצות המעשיות. והם על דרך הגחלת והשלהבת, כמאחז"ל (ביצה לט.) שלהבת בלא גחלת מי משכחת לה.

וזהו הענין שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, שע"י המצות המעשיות נוצר הכלי לנשמע שהוא הארת הדעת. ומרומז בפסוק (תהלים קיא י) "ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם", שע"י המצות המעשיות נוצר כלי להחזיק את הארת השכל. וזהו מחז"ל (שבת פח.) שיצאה בת קול ואמרה מי גילה לבני רז זה, כמאמר אדמו"ר הר"מ מקוברין ז"ל ר"ז בגימ' אור, מי גילה להם כי כדי להחזיק את האור צריך מקודם כלי שהוא נעשה ע"י מצות מעשיות...

והנה בחדש ניסן נתגלה האור, ובחודש אייר נוצר הכלי להחזיקו, ע"י זיכוד המדות בספירת העומר, והם בחי' חסד וגבורה, ואח"כ זכו לקבלת התורה בחדש סיון, שהוא בבחי' תפארת, והוא היחוד הגמור. וזהו מאה"כ במדבר סיני באהל מועד, מדבר סיני הוא בחי' האור שקבלו מסיני, ומקום האור היה בנשמת בני ישראל, ועל כן צוה להם אח"כ לעשות משכן אהל שכן באדם (שם עח, ס.), היינו הכלי להחזקת האור שיתקיים. וזהו גם בחי' החדש השני והשנה השנית, הם הכלים להחזקת האור שיתקיים. ואחרי כל זאת היי אפשרי למנותם ולהעלותם לבחי' גבוהה שהיא בחי' שאו את ראש בני ישראל. (הס"ק מסלונים).

¹² תורת אבות סלונים, במדבר

¹¹ עי"ש בתוך הדברים שכתב: דהנה דוד המלך ע"ה אמר אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה', פירוש הדבר דכל דבר שיש בעולם הזה, יש כנגדו מלמעלה, וכשיתוקן דבר זה למטה נתעלה הדבר למעלה, וזה ענין המשכן והכלים כידוע בספרים הקדושים, וזה שאמר דוד עד אמצא מקום לה' בזה העולם להשראת השכינה. וכן זה הטעם במספר בני ישראל כדוגמא שלמעלה, ובזה יושפע שפע רב מלמעלה למטה, ואין להאריך, וזה המספר הוא גבוה מעל גבוה שומר, מעולם לעולם וכל מה שיתקנו ישראל, הם עולים למעלה במספרם. ולפי זה יפורש הפסוק וספרתם לכם ממחרת השבת היינו בחג הפסח שבני ישראל עלו במדריגה עליונה כידוע, והשיגו מספר שלמעלה, וכמ"ש בזוה"ק על וספרתם לכם, לכם דיקא, היינו הספירה שלמעלה תולה בכם כנ"ל, ועולים למעלה למעלה במספר זרע ישראל, עד ממחרת השבת השביעית היינו מתן תורה, שעולה למעלה עד בלתי תכלית, בכל מיני ברכות אבות, כמ"ש המדרש [במדב"ר פ"ב] הנ"ל

ר"ח אייר נתעלה במעלה, כי בא' באייר מנאן, ודרשו רז"ל מתוך חיבתן מנאן, וענין חיבתן הוא כמאמרם ז"ל חביבין ישראל שנתן להם כלי חמדה, היינו שנתעורר בלבם חמדה ואהבה ותשוקה להבורא ב"ה, ובר"ח אייר היה להם תשוקה וכיסופין להבורא ב"ה, בבחי' נכספה וגם כלתה נפשי, כמאמרם ז"ל ישראל נתאוו לדגלים, כמ"ש ובשם אלהינו נדגול, שהיו להם כיסופין וכלות הנפש להדגלים, בכדי להתדבק בד' רגלי המרכבה, ד' אותיות הוי"ה ב"ה, ועי"ז זוכים להמשיך מעילא לתתא מד' אותיות הוי"ה ב"ה, כל המשכות קדושות וכל הלושים קדושים... הקמת המזל בגשמי וברוחני והקמת כל העולמות... ובחי' י' נקודת האהבה היא בר"ח אייר, שנתאוו לדגלים בבחי' נכספה וגם כלתה נפשי, וזוכים להמשיך כל הלושים קדושים מד' אותיות הוי"ה ב"ה, ולבחי' שמים חדשים וארץ חדשה, ולהקמת המזל בגשמי וברוחני, והקמת כל העולמות, בחי' ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, הקמת המלכות בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן סלה.

מגן דוד טאלנא, קדושים ר"ח אייר 13

בכל דור מתגלה עצם הארת יום טוב לפי ערכו בבחינה מחודשת

או יאמר באוהל מועד. על דרך שאמר כבוד קדושת אאמו"ר זצ"ל, שבכל עת התפלה שהאדם מתפלל בגודל הכוונה, עושה מזה מועד ויום טוב, שמעלה גודל הריח ניחוח לפניו יתברך, כמו הריח הקרבן שהיה עולה בכל העולמות, והיה נעשה יחוד וקישור העולמות על ידו. ועתה התפלה היא לנו במקום

¹² וראה תפארת מנחם בויאן טשרנוביץ, שבועות: ע"י פסח וספירת העומר, זכו ישראל לקבל את התורה, וזה בחודש השלישי, התחדשות השלישי אחר ניסן בחי' אהבה, ואייר בחי' יראה, ביום הזה סיון באו מדבר סיני לקבל התורה. חודש השלישי הוא כנגד יעקב שמדתו אמת, והנה פסח הוא כנגד אברהם בחי' אהבה, וימי ספירת העומר כנגד יצחק בחי' יראה, ואחר שעבדו את השי"ת עם אהבה ויראה, אז יכלו לבא אל "תתן אמת ליעקב", לקבל את תורת אמת בחי' יעקב. תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ע"י ישראל שקבלו את התורה, תורת אמת וכו'.

¹³ וראה שם בד"ה שלאחר מכן: ובפרט באלו החדשים בתקופת ניסן, שבו ג' חדשים ניסן אייר סיוון, שבהם מקור לכל השפעות... ובפרט בחודש הזה חודש אייר, שבו היא השמחה שלימה יותר מהב' חדשים השניים, כמאמרם ז"ל על פסוק "ביום חתונתו וביום שמחת לבו", "ביום חתונתו" זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" זהו זמן הדגלים, שנעשו באחד לחודש השני בשנה השנית לצאת בני"י מארץ מצרים, ואז היתה שמחה שלימה יותר מאת מתן תורה, שבו נתייחדו עם בני"י בהוי"ה ב"ה, שנתייחדו בד' רגלי המרכבה, ד' מחני שכינה, ובד' אותיות הוי"ה ב"ה, ועי"ז בימים האלו מתקבלים כל תפלות עם בני ישראל, כמאמר הכתוב "נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגול ימלא ה' כל משאלותך".

בעת שמגיע עת זמן אשר "בשם ה' אלהינו נדגול", שזכו בני ישראל לדגלים, בכל שנה ושנה בהגיע הזמן הזה, ימלא ה' כל משאלותך השי"ת ממלא כל משאלות עם בני ישראל, וזוכים להשפעת רחמים פשוטים ממקור הוי"ה ב"ה, וזהו 'ובשם אלהינו נדגול' בגי' 'ניסן אייר סיוון' יותר כו', לרמז שבתקופת ניסן אייר סיוון, זוכים שנדגול בשם אלהינו ונרננה בישועתו, והעיקר אשר נדגול באלהינו, הוא ע"י השם הוי"ה ב"ה, שהיא גימ' כ"ו, כשמתייחדים בניסן אייר סיוון עם הוי"ה אחד... וזוכים לבחי' ובשם אלהינו נדגול, וזוכים להשפעות טובות והרחמים והחסדים משם הוי"ה ב"ה.

הקרבן, שעולה ממנה גודל הריח ניחוח, ונעשה על ידה ג"כ יחוד וקישור בעולמות העליונים.

והנה בכל מועד יום טוב מתגלה עצם ההארה השייכה לאותו יום טוב, בפסח הארת יציאת מצרים, ובשבועות הארת מתן תורה, שבכל מועד ויום טוב חוזר למציאות הראשון. וכמו אז כן עתה, בכל דור ודור היא בחינת יציאת מצרים, לכל אחד לפי ערכו, לערך יציאתו ממצר הים שלו, ועבד נעשה חפשי מאדוניו, חירות מיצר הרע ומשיעבוד מלכויות. וכן קבלת התורה הקדושה, בחג השבועות הקדוש הבא עלינו לטובה. כמו אז כן עתה, עדיין קול השופר הולך וחזק, וכל אחד מקבל התורה מחדש בכל שנה, בבחינה מחודשת בטעם לשבח משנה העברה, כל אחד לערכו ולערך הכנת לבו באמת, ככה מרגיש בחינת קבלת התורה, בתוספות מרובה עתה מלשעבר. ועל כל פנים כל מי אשר בשם ישראל יבונה, אינו יוצא מכללות זה, שמוכרח להרגיש בכל מועד ויום טוב עצם ההארה המתגלה אז. וכמו שקראם בזוהר הקדוש למועדי ה' אשר דבר משה אל בני ישראל, שהם בחינת הפנים מהבורא יתברך, דמתחזי בהון אנפי מלכא. וכמו שכתוב (דברים טז, יז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', שבג' הרגלים מוכרחים כל אישי הישראלים להתראות לפני השי"ת ב"ה, ומתגלה להם הפנים מהבורא ית"ש כביכול. ועל זה ביקש מאתנו הבורא יתברך, ולא יראו פני ריקם ח"ו, אך איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך, וכדאיתא בספרים.

אך העיקר להמשיך כל אדם על עצמו הארת המועד ורגל, בכל עת תפלתו. שגם בכל ימות השנה כשעומד להתפלל, ג"כ עושה בתפלתו מועד ויום טוב להשי"ת ב"ה, ומעלה ריח ניחוח בתפלתו כנ"ל. והעיקר להמשיך לה הארה מבחינת המועד ורגל.

וזהו מאמר הכתוב באוהל מועד, וקאי ג"כ אדלעיל. ורצה לומר שאימתי יהיה לישראל הדבור הקדוש כנ"ל. לזה אמר באוהל מועד, תיבת אהל יתפרש בב' פנים. הא' לשון הארה ובהירות כנ"ל. וגם הוא מלשון מור ואהלות (שה"ש ד, יד), דהיינו כשימשיכו גודל ההארה וקדושה לתפלתם של כל יום, שהוא בחינת המועד ויום טוב כנ"ל, שתעלה תפלתם גודל הריח ניחוח כריח הקרבן, וכעצם ההארה שמתגלה בכל מועד ויום טוב כנ"ל. בזה ממילא יבוא למדריגת הדיבור הקדוש, שיהיו כל הדיבורים שלהם וכל מוצא שפתיהם, אך דבורי קדושה ודביקות, אמן כיה"ר והבן.

באר משה קאזניץ במדבר

יחוס לזיותני עולם

בפרשת במדבר (במדבר א, יח) "ואת כל העדה הקהילו באחד לחודש השני ויתילדו על משפחותם לבית אבותם", ופירש"י: "הביאו פפרי יחופיהם" וכו', וזה דאיתא (ר"ה יא.) דנקרא "חודש זיו" - שנולדו בו זיותני עולם, ולזה מתחיל מאז [מחודש אייר] היחוס.

יכהן פאר להגאון מבענדין זצ"ל במדבר

פרשת במדבר – תחל שנה וברכותיה

בכל השנים, קורין פרשת 'במדבר' קודם חג השבועות, והוא כדאיתא בתוספות (מגילה לא:): ד"ה קללות, שלטעם הזה חולקין פרשת נצבים וילך לשנים, כשחל שבת בין יום כפור לסוכות... וכמו כן קורין פרשת במדבר קודם עצרת, כדי להפסיק בין הקללות שבתורת כהנים לחג השבועות, עי"ש. ולכאורה אין זה מספיק, שיוצרך דוקא לקרות פרשת 'במדבר' קודם, שהלא הימים שבין פרשת בחקותי להחג, יהיה בהם גם כן הפסק?

אמנם, כי עיקר הטעם הוא בקריאת התוכחות קודם עצרת, וקודם ראש השנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה, כמו שאמרו (בגמרא שם), וההפסק הוא כדי ש'תחל השנה וברכותיה'. וזה דייקא על ידי קריאת הפרשה בשבת שקודם החג. כי שבת הוא מקורא דברכאן, וכל ברכאן דעילא ותתא ביומא שביעא תליין, וממנו מתברכין כל ששת ימי המעשה הבאים. והוא תחלה למקראי קודש, שממנו נובע קדושת המועדים הבאים בששת ימי המעשה שלאחריו. והנה יום טוב של עצרת לא יזדמן לפי חשבונינו לעולם בשבת עצמו, רק באחד מששת ימי המעשה. לכן קורין תמיד בשבת הקודם פרשת במדבר, שממנו יופיע מקור הברכה לחג הבא, שתחל השנה וברכותיה...

וענין השראת הברכה בקריאת פרשת 'במדבר' דייקא. יש לומר בזה, בהבין למה נקרא הספר הזה במשנה דיומא בשם 'חומש הפקודים', על שם המספר של בני ישראל שנזכר בו, הלא יש עוד כמה ענינים ומצות שנזכרו בו? אמנם הוא על דרך שאיתא (ב"ר פ"ג) ה' פעמים אור, כנגד ה' חומשי תורה. "ויבדל אלהים בין האור ובין החושך" נגד ספר 'במדבר', שמבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ. היינו: מפני שבספר זה נזכר שני פעמים בפרטות מספר בני ישראל, אחד כאן בדגלים, שהוא המספר של יוצאי מצרים. ועוד מספר השני בפרשת פנחס, בחילוק הארץ לבאי הארץ. ואמרו ז"ל (ב"ר פ"ב) 'בעשרה מקומות נמנו ישראל, אחת בירידתן למצרים, כו' ושנים כאן, אחת בדגלים, ואחת בחילוק הארץ, כו' ואחת לעתיד לבוא, שנאמר "עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה".

14 פרי צדיק במדבר אות ו'

בסדרא ראשונה נמצא ריבוי וברכה

בכל סידרא הראשונה מהחמשה חומשי תורה, נמצא ענין ברכה, כי ישראל ואורייתא חד, וגם [*חיבתן של] ישראל עם הקודש הם בבחי' חמשה... לזאת

14 עי"ש שמבאר: ב' המספרים שבחומש הפקודים, משונה לשבח משאר המספרים, שנזכר רק בכללות המספר, "בשבעים נפש ירדו מצרימה" וביציאת מצרים "כשש מאות אלף רגלי" וכמו כן בימי שאול ובימי דוד, נזכר רק בכללות המספר. מה שאין כן בב' המספרים דבספר הזה, נפרטו כל מספרי השבטים והמשפחות בפני עצמו. והיינו "מפני שב' המספרים אלו, המה להשריש בנפשות ישראל מקור הברכה, של קדושת בחינת תורה שבכתב, ותורה שבעל פה. - מספר הראשון של יוצאי מצרים מקבלי התורה, הוא בחינת קדושת תורה שבכתב, שקבל משה מסיני. והמספר השני של באי הארץ, שהוא דורו של יהושע המכניס לארץ, הוא בחינת קדושת תורה שבעל פה...

נרמז בכל התחלת אחד מחמשה חומשי התורה ברכה לישראל, בעצם ברכת הריבוי, בכל אחד כפי ענין הסדר שלו. בספר בראשית כתיב הברכה הכללית לכל בריאת האדם. "ויברך אותם אלהים לאמר פרו ורבו". גם "ויברך אותם, ויקרא את שמם אדם". וידוע כי עיקר מכוון בריאת האדם היה על בני. אך שכן היה ברצונו ית' שיהיה ע"י השתלשלות הדורות מאדם ועד נח, וממנו עד אאע"ה, ועוד בירורין אחר בירורין עד שנולד יעקב אע"ה, שממנו יצא הי"ב שבטי ישורון... עד שבא לספר שמות, שהספר הזה מדבר מהכסף צרוף, ישראל עם הקודש. מתחיל הספר "ואלה שמות בני ישראל" וכו'. "ובני ישראל". היינו הבנים של ישראל, שהמה הסולת נקיה. "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד",

אח"כ מתחיל בספר ויקרא המרמז על מקום הברכה, שממנו נובע הברכה לכל ישראל, הוא מקום אוהל מועד, אשר שם מקריבים הקרבנות וממנו מוצא הברכה, כמ"ש "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם".

אח"כ התחלת ספר במדבר מראה קיום הברכה, שאחרי שבספר שמות כתוב "ויהי כל נפש יוצא ירך יעקב, שבעים נפש". צוה ה' את הברכה ונעשו שישים רבוא, אשר המספר הזה הוא שלימות קדושת ישראל עם הקודש. אחרי זה בא התחלת הספר דברים, כתוב "ה' אלוקיכם הרבה אתכם, והנכם היום ככוכבי השמים לרוב". היינו שבח והודאה על קיום הברכה במדה טובה מרובה, ובתוספת ברכה "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים, ויברך אתכם כאשר דבר לכם" אמרי אמת, לובלין, שמות תרל"ח

השראת הברכה

בעולם שנה נפש

בסדרה זו פרשת במדבר, שקורין של הרוב קודם עצרת. נרמז גם כן ענין השראת הברכה בעולם שנה נפש. "במדבר פיני, באהל מועד". הוא השראת הברכה מצד המקום. "באחד לחודש השני, בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים". הוא השראת הברכה בזמן. שהוא יום חודש שנה וכו'ל. וכאן נזכר כל הנ"ל לאחר הקלקול שהיה לאחר מתן תורה. ונתקן בבנין המשכן, להחזיר השראת הברכה בכל הנ"ל לעולמי עד.

ועל זה נאמר אחר כך "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" [שלכאורה תיבת בני כמיותר. כברוב מקומות כתיב עדת ישראל] שהוא רומז על השראת הברכה בנפש. לשאת כל נפשות ישראל להשרש. כי המספר הזה היה לקבוע נפשות ישראל בקדושה לעולם, לעשותם צבאות ה'. ולייחד כל שבט ודגל על מקום המיוחד לו, סביב למשכן אהל מועד. ונמנו כמה פעמים בכלל ובפרט אצל כל דגל. ובוודאי לא היה המכוון אז לידע מנינם, כי הלא בזמן מועט נשתנה מנינם. וגם כל הדור הזה נשארו במדבר, ואת בניהם הקים תחתם. רק שבמספר הזה נקבעו כל נפשות ישראל לדורי דורות בקדושה, ונעשו צבאות ה'. ומספר הזה היה הכנה להשראת הברכה. ולא לענין ריבוי הכמות. כי הלא נאמר "כי אתם המעט מכל העמים".

וי"ל שעל זה רומז גם כן בהפטרה זו. "והיה מספר בני ישראל כחול הים, אשר לא ימד ולא יספר". וידוע מאמחז"ל בתחילה 'מספר' ואחר כך 'לא יספר'.

וי"ל גם כן עפ"י פשוט לדרכנו. שרומז על מספר הזה שבסדרה הזאת, שהוא משונה מכל המספרים של ישראל. שנצרך ליתן כופר נפש מקודם כדי שלא

ישלוט, כו'. מפני שמביאם במספר שהוא בחי' צמצום וגבול, משא"כ במספר הזה שהוא לקשרם בהשרש, שהוא למעלה מגבול ומספר. "והיה מספר בני ישראל" היינו המספר הזה שהוא בחי' אשר לא יספר. שבזה יתקשרו בהשרש של מקור הברכה, שהוא למעלה מן המספר..

¹⁵ תורת אמת שבת לפני שבועות, תרל"ט

מקור הברכה ע"י הקב"ה שיכולל עצמו במספר עמהם

איתא בספרים בפירושא דקרא [הושע ב א] "והיה מספר בני ישראל, כחול הים אשר לא ימד ולא יספר", כי חול הוא גבול על הים, ע"ד הכתוב [ירמיה ה כב] "אשר שמתו חול גבול לים", וכל בחינת גבול הוא תחת המספר, רומז על ימי הספירה. אבל ים' גופא הוא יום החמישים, שהוא למעלה מהגבול, [וזהו] "אשר לא ימד ולא יספר"... דהגם שנאמר "תספרו חמישים יום", עם כל זה אינו במעשה הפועל.

ויסוד הדבר נצמח מדברי המדרש [פרד"א פרק לח, ילקוט שמעוני בראשית מה קנב] 'בכללך אתה מוצא שבעים, ובפרטן אתה מוצא אלא ס"ט נפשות', שהקב"ה נכנס בחשבונם, אשר כביכול הוא הכולל האמיתי לצורך לכל אותיות התורה... ושפיר עולים דברי הרא"ש ז"ל בפסחים [ערבי פסחים פיסקא מ] שכתב לתרץ הא

¹⁵ עיי"ש שמבאר: ובה "והיה במקום וגו' יאמר להם בני אל חי". היינו שבמקום הזה עצמו, שהאדם מרגיש החסרון בנפשו, בזה עצמו יהיה נתקן. וי"ל שזה גם כן ענין מאמחז"ל על תחילת הפסוק "והיה מספר" וגו'. 'בעוה"ז יש מספר, ולעתיד לבא אין מספר. היינו שמסבת המספר בעוה"ז, יבוא התגלות הברכה לעתיד לבא לעת התיקון, אשר לא ימד ולא יספר, רק שעתה אין עוד מקום שיתגלה זאת בחוש

וכן שם תורת אמת תרל"ז: וזהו ענין קריאת ההפטרות זו בש"ק זה של גמר ימי הספירה. "והיה מספר בני ישראל, וגו'. אשר לא ימד ולא יספר". שבאים עם מספר הזה לשער החמישים, אשר שם לא ימד ולא יספר. "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם", היינו שבאותו המקום עצמו אשר האדם יודע בעצמו שקלקל במדותיו, ומצפה להוושע. וזהו אשר יאמר להם לעצמם "לא עמי אתם". הוא בחי' אינו עושה רצונו של מקום. מזה עצמו "יאמר להם בני אל חי". כי זה נפעל במצות הספירה שהאדם מקוה לטהר עצמו בכל מדותיו. ולזה מקודם נאמר לשון 'עמי'. וידוע שלשון 'עם' הונח על דבר שיש לו גבול. ואחר כך נאמר 'בני אל חי', כי בחינת 'בן' הוא שיש לו דביקות בעצם שרש האב, כן ישראל חלק ממנו יתברך. כמ"ש "כי חלק ה' עמו" וגו'. וממילא הוא בלי גבול ושיעור. כי הם חלק מאין סוף. וכבר דברנו מזה שהראשי תיבות "והיה במקום אשר יאמר להם" גימטריא מט'. שמספר הזה נצרך לטהר עצמו ולצאת ממ"ט שערי ההיפוך. ומזה באים להיות 'בני אל חי'. שגם כן גימטריא מט'. הרומז על מט' שערי הקדושה. ולזה ס"ת 'בני אל חי' גימ' נ' כנ"ל. שבגמר וסוף ספירת המ"ט בשלימות, באים עד לשער החמישים, שהוא אין מספר.

וראה עטרת ישועה מועדים, מגילת רות אות פג': מבואר בכתבי מרן זצ"ל [אמרי נועם במדבר אות א] על קרא "והיה מספר בני ישראל כחול הים", אשר דרך המלך לספור העם ולא כן דרך האב לספור בניו, על כן בימי הספירה אנחנו עוד בבחינת [עם] ודרך המלך לספור על כן אנו סופרין, אבל בבוא חג עצרת אז אנחנו נעשים מובדלים מן האומות, כי אנחנו בבחינת בנים ואין דרך האב לספור, על כן אין סופרין, וזהו "והיה מספר בני ישראל כחול הים", אשר 'חול הים' עולה מט' נ', שנאמר "תספרו חמישים יום" [ויקרא כג טז] וסופרין רק מט', אבל אחר כך באים לבחינת "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם, יאמר להם בני אל חי", היינו בעצרת, עיי"ש היטב,

דכתיב "תספרו חמשים יום", לאשר אינו מדקדק על אחד, כמו שאמרו חז"ל 'בכללן אתה מוצא שבעים ובפרטן הוא ס"ט', יעו"ש. ולדרכנו, זאת היתה כוונתו הפנימית, רק כך דרכן של הראשונים כבוד אלקים הסתר דבר. ואמנם עצם מקור הברכה השורה על דבר שאינו במדה ובמספר, כמו שאמרו חז"ל 'עד כי חדל לספור', שהיתה שורה הברכה, מטעם 'כי אין מספר' [עיין ב"ר צ, ה]. ומקור הדברים במה שדרשו ז"ל [תענית ח:]: "יצו ד' אתך את הברכה באסמך" [דברים כח ח], 'בדבר הסמוי מן העין', כי המספר הוא תחת הגבול, והברכה היא מאת הקב"ה לבד, שהוא בחינת הכולל שאינו תחת מספר... ויום עצרת שאינו תחת המספר, רק בסוד הכולל, הוא הממשיך לנו מקור הברכה, והוא בבחינת 'כתר' כידוע... ומברכתו נתברכו כל ז' ימי הבנין, מספירה השמינית שערי בינה.

¹⁶ אמרי נועם, שבועות אות כה'

ספירת העומר להתקשר בשורש

אחר פרשת התוכחה קורין פרשת במדבר. שהוא מספר בני ישראל בסוף ימי הספירה. והיא סבה להשראת הברכה. שהגם שאין הברכה שורה בדבר המנוי, אבל במספר הזה שורה הברכה, כמ"ש "והיה מספר בני ישראל וגו' אשר לא ימד ולא יספר". והוא כי על ידי מ"ט ימי הספירה טיהרנו המדות לקשרם בשרש האחדות, כי זהו מכוון הספירה. כמ"ש "שבע שבתות תמימות וגו'". עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום". היינו שכל הספירות יהיו בטלים ליום החמשים, שהוא המקור והשרש. ושם אין מספר. כי הוא המקור. וזהו "והיה מספר בני ישראל וגו'". לא ימד ולא יספר". וזהו "והיה במקום אשר יאמר להם וגו' יאמר להם בני אל חי". 'אל חי' גימטריא מ"ט רומז לימי הספירה. שעל ידי ספירת העומר טיהרנו המדות ובאו למדת 'אל חי'. ולזה גם כן סיום פרשת התוכחה "וזכרתי את בריתי יעקב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם אזכור", ר"ת גם כן גימטריא מ"ט. והסיום "והארץ אזכור". רומז ליום האחרון שבספירה. שהוא מלכות שבמלכות. כי אז נעשה בחינת הזכירה לכל טוב.

תורת אמת במדבר תרכ"ז

נשא את בני קהת המתקת הדינים כבר בפרשת במדבר

צריך להתבונן למה תיקנו אנשי כנה"ג, שפרשת נשא מתחלת "נשא את ראש בני גרשון", ועל כן אנו קורין שבוע זו פרשת נשא, יען שהפרשה מתחלת בתיבת נשא, וא"כ היו יכולים להתחיל ולקרות פרשת נשא מ"נשא את ראש בני קהת", [שכתובה בפרשת במדבר] ואפשר לומר עפ"י שכתב הרא"ש ז"ל סוף מגילה,

¹⁶ על כן נרמז בקרא "ויצבר יוסף ב"ר כחול הים", רומז על ימי הספירה תיקון יסוד יוסף, לתקן ר"ב ניצוצין, ואז הוא בבחינת 'חול הים' שהוא גבול, הנכנס תחת המספר. "עד כי חדל לספור, כי אין מספר", היינו, עד שזוכין לעצרת שהוא 'למעלה מהמספר', וזהו שפירש רש"י ז"ל "עד כי חדל הסופר לספור", היינו, כי רש"י ז"ל נשמר מזה, שלא יקשה, הלא גם בעולם הבינה יש נו"ן שערים הנאמר להם 'תספרו'? רק שהכוונה שבפועל ממש חדל הסופר לספור, כי הוא דבר הכולל בבוא יום המקודש, זוכין לכל החמשים שערי בינה עד שער הנו"ן, והוא בבחינת חשבון הכולל המורגל בפי כל בעלי המקובלים.

טעם שאנו קורין פרשת במדבר קודם עצרת, כדי להפסיק בפרשה אחת בין קללות שבתורת כהנים ובין עצרת, והנה כתוב בסידור האריז"ל על פסוק "אלה מועדי ד' מקראי קודש", ז"ל, 'מקראי' גימט' שנ"א, דהיינו שכ"ה דינים ממותקים עם שם הוי' ב"ה, הרי מפורש שבת יבת 'נשא' רומז המתקת הדינים, ע"י שם הוי' ב"ה, על כן פמכו אנשי כנה"ג ז"ל תיבת נשא לפרשת במדבר, לרמז על מה שכתב הרא"ש ז"ל הנזכר, שרצו להפסיק בפרשת במדבר בין קללות שבתורת כהנים לבין עצרת, על כן סמכו עוד לפרשת במדבר, "נשא את ראש בני קהת", לרמז בשמו ית' נמתקו הדינים, וכן קורין פרשת נשא עפ"י הרוב אחר חג השבועות, שהוא קבלת התורה, על הרמז הנ"ל, שע"י התורה ולומדיה, נמתקו הדינים. אמן כן יה"ר. מלבוש לשבת ויו"ט נשא

ויתילדו על משפחותם

משה ואהרן מתעוררים ועומדים
לסייע לנו לבא לקבלת התורה

א"י "ואתכם יהיו וגו' ראש אבותיו הוא" ... לרמז בזה, על פי הידוע אם האדם עושה מצוה בשלימות, זוכה לבחינת 'עיבור נשמה' מאיזו צדיק מדורות שלפניו, שעשה גם כן המצוה כזו, כידוע מבעל המחבר 'מדרש שמואל' שהיה בו עיבור נשמת רבי פנחס בן יאיר, על ידי מצות גמילות חסדים. ... וז"ש רב יוסף 'לא תתנו ענוה דאיכא אנא', לכאורה איך יצא מגדר הענוה, להתפאר בזה? אך יש לומר שרמז בזה כי על ידי בחינת הענוה, זכה להתעבר בו נשמת משרע"ה שהיה מסייעו בזה...

ובזה יש לפרש הפסוקים הנ"ל, כאשר הפרשה הזאת אנו קורים אותה תמיד קודם שבועות, כי היא הכנה לקבלת התורה. וזהו שאמר "ואתכם יהיו". פירוש: כחם של משה ואהרן יהיה תמיד עמכם, לסייע לכל הבא לטהר. כאשר הוא בבחינת הכנעה, מתעורר בו כחו של משרע"ה, ואם הוא רודף שלום מעורר כחו של אהרן הכהן. "איש איש למטה, איש ראש לבית אבותיו הוא". פירוש כי הנשמות מצדיקי הדור שלפניו, הם בחינת ה'אבות'. "כל זכר לגלגלותם" זכר הוא בחינת משפיע. "לגלגלותם" הוא בחינת עיבור נשמה. "תפקדו אותם, אתה ואהרן" לשון פקדון, שיהיה נשמר בהם בפקדון, לסייע לכל אחד ואחד מבני ישראל. לכן מפרשה זו קודם מתן תורה, מתנוצץ בחינת מתן תורה, ויורדים נשמות מעולם העליון, לסייע לכל בני ישראל לקבלת התורה, כמו שהיה אז.

¹⁷ תפארת שלמה, ראדאמסק, במדבר

¹⁷ עי"ש שמבאר: וז"ש (הושע ב, א) "והיה מספר בני ישראל כחול הים, אשר לא יספר מרב" לשון "מרב" כי (זהר א, קכב) 'מאן דאיהו זעיר, איהו רב'. ועל ידי ההכנעה, יכול לזכות לנשמה קדושה מעולם העליון. וזה עיקר הכנה למתן תורה, לכן רב יוסף היה מרגיש בעצמו, כי כחו של משה היה מסייעו לזה... וז"ש להלן (במדבר א, יז) "האנשים אשר נקבו בשמות" לשון 'נוקבא', בחינת 'מקבל', לעורר הנשמות העליונים, כמ"ש "ואתכם יהיו" שיהיו בבחינת גלגול ועיבור נשמה כנ"ל...

קורין "ויתילדו על משפחותם"
- שנולדו ונעשו בריה חדשה.

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד". במדרש רבה פרשה זו: למה במדבר סיני כו' בג' דברים ניתנה תורה באש ובמים ובמדבר כו'... והנה ענין אש ומים שניתנה תורה בהם, אין להם שום שייכות לפרשה זו. ואפילו במדבר משום שהוזכר כאן במדבר סיני. מכל מקום טפי הוה ליה להמדרש לקבוע דרשתם בפרשת יתרו בשעת מתן תורה, שהוזכר גם כן 'מדבר', ביום הזה באו מדבר סיני. אך הענין... על פי מה שאמרו (במשנה סוף תענית) על הפסוק "בעטרה שעטרה לו אמו וגו' ביום חתונתו", זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו. והיינו "בעטרה שעטרה לו אמו" הם הב' כתרים 'נעשה ונשמע'. שבשעת מתן תורה עטרו ישראל להקדוש ברוך הוא בב' עטרות אלו. וכמו שנדרש במדרש (שהש"ר ג ט) מהו "בעטרה שעטרה לו אמו" כו' ולא זו מחבבן, עד שקראן אמו שנאמר כו', והיינו אמו כנסת ישראל. ואז עטר הקדוש ברוך הוא לישראל גם כן בב' כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע... וזה (זוה"ק ריש פרשה זו) 'כמה חיילין אינון דאורייתא', שכל אחד מישראל יש לו שורש, באות מדברי תורה...

ואחר כך כתיב "ויתילדו על משפחותם" ופירש רש"י להביא כתב יחוסן. והרמב"ן הקשה על זה עיין שם. ויש לומר פירוש "ויתילדו" שנולדו ונעשו בריה חדשה. שזכו לנפשות חדשות. והיינו על ידי המספר, שהזכירו שמותם ושמות אביהן, לפני הקדוש ברוך הוא, ומשה רבינו ע"ה, והנשיאים, וכמו שכתב גם הרמב"ן. על ידי זה זכו לנפשות חדשות...

ובשבת גם כן "יום חתונתו" זה מתן תורה כמו שאמרו (שבת פו) דכולי עלמא בשבת נתנה תורה...

וכן בשבת "יום שמחת לבו" זה בנין בית המקדש, שבשבת כל אחד מישראל משכן לשכינה כמו שכתוב בתיקונים (תיקון מח) "לדרתם" זכאה מאן דעביד לון דירה בשבת, בתרי בתי לבא. וכמו שאמרנו, דשבת בשנה כמו מקדש בעולם. ויש בו גם כן ב' העטרות נעשה ונשמע. וכמ"ש ועל חדא תרתי נהורא לה ימטי...

¹⁸ פרי צדיק במדבר אות א'

ע"י מעשים טובים מתעורר עליו
קדושה משורש האבות

"שאו את ראש" [א, ב]. במדרש (ילקוט במדבר רמז תרפד) בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו בהן אומות העולם, אמרו: מה ראו אלו להתקרב יותר מכל האומות, מיד סתם הקב"ה את פיהם ואמר להם, הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שמביאין בני, שנאמר (א, יח) "ויתילדו על משפחותם לבית אבותם".

¹⁸ ומסיים שם: והחומש זה נקרא חומש הפקודים כמו שאמרו (יומא פח:) ובעשור שבחומש הפקודים, שקדושת חומש זה הוא ענין הפקודים. שכל אחד מה' חומשי תורה יש לו קדושה מיוחדת, כמו שאמרו (ב"ר פ"ג) ה' פעמים אורה כנגד ה' חומשי תורה. וקדושה מחומש זה הוא, מה שזכו על ידי הפקודים, שכל אחד הזכיר שמו ושם אביו, לפני הקדוש ברוך הוא ולפני משה, ומזה זכו לנשמה חדשה, כמו שנאמר "ויתילדו על משפחותם" וכמו שאמרנו. והיינו כמו בשבת שזוכין לנשמתין חדתין.

להבין אומרו 'כשם שמביאין בני', נראה לי על פי מה שכתב מווללה"ה (ישמח משה) סוף פרשת ויחי על מאמרם ז"ל (תדב"א רבה כה) 'חייב אדם לומר, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אברהם יצחק ויעקב כו', על פי האור החיים פרשת קרח (להלן טז, א) על המדרש (סנהדרין קט:) קרח, שעשה עצמו קרחה כו', ומבואר משם דכל זמן שהפגם אינו מגיע עד שרשו בהאבות, אינו נכרת לנצח, מה שאין כן אם ח"ו מגיע עד שם, וזהו שנאמר (תהלים מט, כ) "תבוא עד דור אבותיו" שהם אברהם יצחק ויעקב, אם רעתם ח"ו מגיע עד האבות, אז "עד נצח לא יראו אור". וידיעת ההפכים בשוה, כל שכן דמדה טובה מרובה, אם כן, אם המעשים טובים של בנים מגיעים עד שורשם בהאבות, אז מתעורר קדושה משורש קדושת האבות, באור ישר ואור חוזר, והיינו 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', שיאירו עד שם בשורש האבות, ע"כ דבריו ז"ל.

וזהו שנאמר "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" (ר"ל, לישא את ראשם) "למשפחותם לבית אבותם", להגיע המעשים טובים עד שורש האבות. והיינו דכתיב "ויתילדו על משפחותם לבית אבותם". וזהו ענין התיחסות אחר האבות, ללכת בדרכיהן ולהגיע למעשיהן, להאיר בשורשן של האבות. וזהו שאמר 'הביאו לי ספר יוחסין שלכם, כשם שמביאין בני', ר"ל כמו שמביאין בני, להאיר בשורש קדושת האבות. לא כן אומות העולם, תבא כל רעתם עד שורשן, והבן זה.

¹⁹ ייטב לב, סיגעט, במדבר

שורש האחדות

מכח האבות הק' שמאירים נשמות ישראל

דהנה הפרשה הזאת, קורין תמיד קודם חג שבועות הקדוש. ובמתן תורה נאמר (שמות יט, ב) ויחן שם ישראל נגד ההר, ואמרו ז"ל (מכילתא, שם) בלב אחד כאיש אחד. ולכאורה הוא מהפלא, איך אפשר להיות כל ס' רבוא נפשות ישראל, בלב אחד כאיש אחד, ומן הנמנע שלא היה בהם מדריגות. וקצת מהם היו לומדים

¹⁹ על דרך זה ראה שם עוד בייטב לב, במדבר, שמבאר דברי המדרש בעוד אופנים, וקוטב הדברים שאע"פ שעיקר היחוס יגיעת עצמו, יש לתלות שדרגת הקדושה מכח האבות ז"ל: עיקר יחוס האבות הוא, על דרך המבואר בפרשת חקת במדרש (במ"ר יט, א), "מי יתן טהור מטמא" (איוב יד, ד), זה אברהם שיצא מתרח ועשה מטמא טהור. כמו כן צריך האדם אשר פרא אדם יולד, לעשות עצמו טהור מטמא, אשר הן בעון נתחולל כו', ועל כן אין עיקר היחוס של האבות כי אם יחוס עצמו מה שנעשה טהור מטומאת עצמו, כמו האבות. וזהו שאמר 'הביאו לי ספר יוחסין שלכם' דייקא, ר"ל היחוס של עצמיכם, כשם שמביאין בני, שנאמר (א, יח) "ויתילדו", בחינת לידה שהוציאו עצמם מכח אל הפועל, על משפחותם לבית אבותם, כמו האבות, והבן...

והנה, ישראל היו אז במדרגה גדולה, וכמו כן אפילו קודם מתן תורה, שהרי אמרו (שמות כד, ז) "נעשה ונשמע" וקדמו פומייהו לאודנייהו. ולבל יתגאו במדרגתם וקדושתם, לזה אמר השי"ת "שאו את ראש כל עדת בני ישראל, למשפחותם לבית אבותם", כלומר לתלות מדרגתם וקדושתם וצדקתם מכח בית אבותם, אשר מידם וצדקתם היתה זאת להם, כי הם שורש קדושתם, נמצא הביאו ספר יוחסין שלהם, להביאם לבחינת ענוה, לומר: שאין קדושתם וצדקתם מעצמם כי אם מאבותיהם. לא כן אומות העולם, שהם מביאים ספר יוחסין להתנאה ולהתגאה, בזה שהם גם כן מזרע אברהם יצחק ויעקב, (כי הם אינם מאמינים ביצחק, ולא כל יצחק (נדרים לא). ועל זה אמר להם (ילקוט במדבר רמז תרפד) 'הביאו לי ספר יוחסין שלכם, כשם שמביאין בני', ר"ל בבחינה זו שמביאים בני, שעל ידי ספר יוחסין נתקטן מעלתם בעיניהם, והבן.

מופלגים, וקצת מיוחסים בגודל היחוס יותר מחבריהן, דאיך הוא באפשרי להיותן כולם בלב אחד כאיש אחד. אך שהענין הוא, ע"י הסתכלותם לעיקר ושורש יחוסם, עיקר היחוס המה האבות הקדושים, והם כולם בכללות בני אבות שלשה, ועל כן היו כולם שוים ביחוס האבות הקדושים. מפני כן היו בגודל האחדות, כאיש אחד בלב אחד.

וזהו מאמר הכתוב. שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם, כלומר כשיהיו מסתכלים ליחוס המשפחות, כל משפחה הוא יחוס בפני עצמה, ומשפחה אחת מיוחסת מחברתה, והיה ח"ו פירוד לבבות ביניהם, אבל לבית אבותם, רצה לומר כשמסתכלים לעיקר ושורש יחוסם, שהם האבות הקדושים כנ"ל. במספר שמות, כלומר כשמאירים כל אחד שמותם, הוא שורש נשמתם. אזי כל זכר לגלגלותם, הם באים לגלגולם הראשון, שהוא שרשם ויסודם הראשון, הם האבות הקדושים, ואז הם כולם שוין במעלה וביחוס.

באר משה קאזניץ במדבר

קורין פרשת במדבר שהוא ספר יוחסין קודם קבלת התורה

עוד י"ל מ"ש שקורין פרשת במדבר קודם שבועות, עפי"ד המדרש בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם, מה ראו אלו להתקרב יותר מכל האומות, סתם הקב"ה את פיהם ואמר להם הביאו את ספר יוחסין שלכם, כדרך שבני ישראל מביאים שנא' (במדבר ח-יא) ויתילדו על משפחותם לכך מנאם בראש הספר הזה וכו' אשר צוה ה' את בני בחר סיני וכו' עכ"ל וזהו י"ל שקורין לעולם פרשת במדבר קודם שבועות, משום שע"י יחוסן באו לקבלת התורה, ונבחרו מכל אומות העולם, והטעם מה ענין, שע"י יחוסן בפרשה הזאת כנזכר, זכו לקבלת התורה... י"ל כאשר נקדים מה שהקשו ע"ד הילקוט הנז', מה זה נתקנאו האומות העולם הלא החזיר הקב"ה להם התורה על ע' האומות ולא רצו לקבלה...

אולם הענין כמ"ש המפרשים, דהנה כמעט לא יצוייר לכאורה, אשר איש חומריי מוטבע בתאות גשמיות, יוכל לקבל ולשמור הנחגות כל התורה הקדושה וסייגי גדרים בהנהגת הרוחני, ובאמת כשהלך הקב"ה אצל ישמעאל ועשו, ואמרו תורה מה כתיב בה לא תרצח או לא תנאף וכו' כל אחד כפי שורש תאותו באיזה מדה גרועה יותר, בחנו בנפשם וציירו להם שבשום אופן לא יוכלו לכבוש טבע תאותם ע"כ לא רצו לקבלה, אמנם ישראל לקחו להם טבע הטוב, המוטבע בהם מאברהם יצחק ויעקב והשבטים אבותיהם, ששמרו התורה עד שלא ניתנה, וכמ"ש בילקוט עה"כ (שמות כד ז)...

וזה י"ל בפ"י דברי הילקוט הנז' אחרי שנתקנאו אומות העולם בישראל שקבלו את התורה, רצה לומר שנתקנאו על שיוכלו להתגבר על תאותם, ולקבל לשמור התורה, והמה אומות העולם לא יכלו זאת, הראה להם הקב"ה שישראל יתילדו על משפחותם לבית אבותם, אברהם יצחק ויעקב וקיימו התורה עד שלא ניתנה, על כן הי' להם כח ויכולת לקבל התורה, כי טבע הבן להיות נמשך אחרי טבעי ומנהגי אביו, על כן מושרש אצלם ומוחזק אצלם קדושת התורה עוד מאבותם...

וזהו י"ל הטעם שקורין יום ב' לסיון, 'יחוס טאג' [יום המיוחס] וטעמא בעי, אולם י"ל מלבד הטעם כפשוטו הנראה, כיון שנאמר להם אז (ביום ב' לסיון) לישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" שיהיו אומה מיוחסת. עוד י"ל עפ"י הנ"ל... דאמרי' בש"ס שבת שם, בשני עלה משה וירד, פרש"י ושמע "ואתם תהיו לי וירד והגיד ועל זה השיבו אז באותו יום (ב' סיון), "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו, כל אשר דבר ה' נעשה" (ולמחרתו בהשכמה עלה משה להשיב דברי העם אל ה') ולא חשש, פן יהיה מהנמנעות לקבל ולעשות כל אשר דיבר ה', שכל אומה ולשון לא הרהיבו עוז בנפשם לקבל לשמור, מחמת חומר הדברים הגדולים ומחמת גסות חומרם, אלא שפמכו על כח קדושת אבותם ויחוסם שיכלו לקיימן... ובהם תמכו יתדותם. ע"כ קראו ליום ההוא בעולם יו"ם היחו"ם כנ"ל, כי על זה סמכו על יחוסן כנזכר.

שער יששכר, סיון אות ה'
יומא דהילולא יום המיוחס ב' סיון

**'שאו את ראש' ביד ישראל היכולת
להוסיף כח בפמליא של מעלה**

איתא במדרש "שאו את ראש כל עדת בני ישראל" אמר הקב"ה למשה לא חבבתי שום בריה יותר מכם, וכו' וכשם שיש לי תלוי ראש, שנאמר "לך ד' הגדולה והגבורה כו' עד והמתנשא לכל לראש", כך דמיתי אתכם אלי, ונתתי לכם תלוי ראש, "שאו את ראש"... כי כאשר האציל הקב"ה אורו יתברך לזה העולם וברא את העולם, האציל חיותו יתברך עפ"י מדותיו הנצרך לקיום העולם, ונקראים ספירות, ויש מקודם ג' ראשונות ואחר כך שבע מדות שמתחיל עולם הבנין, ממדת החסד עד מדת מלכות, וזאת המדה מנהגת את כל העוה"ז, וזה ידוע אשר כל מדה ומדה נכללה מכל המדות, שעולה מט', ואחר כך נתייחד הכל לכל לראש, היינו לעולם החירות, לזה עיקר כוונת הספירה שיתקן כל אחד מה שפגם, ולהעלות הכל לשער הנו"ן, ומזה נזכה לקבלת התורה, וכתוב "שבע שבתות תמימות תהיינה, עד ממחרת השבת השביעית", נמצא סופר כל המדות מחדסד עד מלכות, ואחר כך "תספרו חמשים יום", צריך לספור ולייחד ולהעלות כל המדות ליום החמשים, היינו עולם החירות, שער החמשים ואז הוא קבלת התורה, שזהו עולם החירות וכמאה"כ "לך ה' הגדולה" וכו' ואחר כך "לך ה' הממלכה", ואחר כך "והמתנשא לכל לראש",

ועיקר הכל הוא, על ידי עשיית המצוה שלנו, ושמחה שלנו, ומסירות נפש שלנו, כמו שהיה בעת מתן תורה, יכול כל אדם לבוא לבחינת בינה ולקבל התורה, וזהו פירוש: הפסוק, "שאו את ראש כל עדת בני ישראל", שצריך לספור ימי הספירה ולהעלות הכל לבחי' ראש, ולזה אומר 'נתתי לכם תלוי ראש', כידוע שישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה, וכי ח"ו הוא צריך לכח שלהם, רק כשישראל מבטלים הגשמיות שלהם, ומעלים כל העולמות למעלה ראש, ונתגדל מזה מלכותו בעולם השפל הזה, זה נקרא מוסיפין כח, כי זה היה רצונו הפשוט בתכלית בריאת העולמות.

ולזה קורין פרשה זו קודם חג השבועות, כי זהו הכנה לקבלת התורה כפי שדברנו "שאו את ראש", שצריך כל אחד לספור ולהכין עצמו, אל קבלת התורה בחג הקדוש הזה, על ידי עשיית המצוה בשמחה, ולקבל עליו עול מלכות שמים

שלימה, ולייחד הכל לבחינה הנקרא ראש, ולייחד הכל לשער החמשים, חרות על הלוחות, אל תקרא חרות אלא חירות, ואז יוכל לקבל את התורה כי אורייתא מחכמה נפקת. והבן.

בית אהרן, שבועות

ישים עצמו כמדבר

קורין במדבר כי לזכות לקבלת
התורה יש להשים עצמו כמדבר

בשו"ע (סי' תכח סעיף ד') לעולם קורין פרישת במדבר קודם חג השבועות, וי"ל רמז על דרך מוסר כי אמרו ז"ל בסוף מגילה לענין קללות שבתורת כהנים ובמשנה תורה, קודם עצרת וקודם ר"ה, כדי שתכלה שנה וקללותיה, דעצרת נמי ר"ה הוא, עיי"ש בגמ', והענין שכמו שקודם ר"ה בסוף אלול וימי הסליחות המה ימי התשובה, וישראל ממעטים עצמן בבחי' כדלים וברשים דפקנו דלתך... ועי"ז מקבלים ההשפעה לטובה ביום הכסא. וכן קודם חג העצרת דאיקרי נמי ר"ה כנזכר. וכשרוצים לקבל התורה שניתנה 'בסיני' גימ' 'ענוה' עם הכולל, כנודע בספרים, והוא הנמוך שבהרים, וכן התורה נמשלה למים, שהולכים רק למקום נמוך על כן צריכין למעט את עצמם בבחי' ענוה מקודם, ועי"ז יפתח לבנו בחג השבועות שנזכה כל אחד לקבל חלקנו בתוה"ק... על כן רמוז לעולם קורין פר' במדבר סיני, היינו כמדבר הפקר ומדרס לכל, וכמו שאמז"ל בנדרים [נה]. עה"כ ממדבר מתנה מי שמשים עצמו כמדבר ניתנה לו התורה במתנה.

שער יששכר, סיון, אות ד' יומא דהלולא ב' סיון

"במדבר" ארץ לא זרועה

בשנת תר"ל ערב חג השבועות, הי' פלא בעת אמירה, אמר [הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זצ"ל] הכתוב וידבר ד' אל משה במדבר סיני. אומר אני, ד' צוה לבני ישראל מפסח עד עצרת לזכך המדות, כדי שיהי' אפשרי לקבל התורה, וזה ענין ימי הספירה לזכך עצמו להיות כלי צח לקבלת התורה. ועתה צריך כל אחד להתבונן בעצמו, איך שלא תיקן המדות כלל, ולשבור לבו על זה שאין לו שום כלי, ואז יכול להיות מזה השבירות לב, בלי לקבלת התורה.

וזה במדבר סיני מדבר נקרא ארץ לא זרועה, באם האדם בעצמו בבחי' מדבר, שיודע שלא עשה שום אתערותא דלתתא, להתעורר בזה עובדא דלעילא, אז עיי' שפלות רוח וענוה בחי' סיני שיש להאדם, מזה בא לבחינת "וידבר ד' אל משה" בחי' קבלת התורה.

(ובעת אמירה דחקו העולם לשמוע דברי קדשו), ואמר: למה אתם דוחקים, אין אני אומר תורה, היום הוא קודם קבלת התורה, אך אני אומר, שכל אדם צריך להיות לו לב נשבר, על שלא עשה שום כלי לקבלת התורה. ולא תיקן שום מדה, אך הקב"ה משתמש במאנין תבירין, ובאם האדם יש לו לב נשבר על שלא תיקן שום מדה ולא הכין שום כלי, אז זבחי אלקים רוח נשברה, אז יכול להיות מזה כלי, שיהי' אפשרי לבא לקבה"ת. עכלה"ק.

בנין שלמה ערך הכנה

זמן המוכשר להכנעה והתעוררות לתשובה

הנה שני פעמים בשנה קורין התוכחות בזמן המוכשר לזה, כי דרושים המה לחפץ הזמן ההוא, קודם ראש השנה פרשת תבוא, כדי לעורר לב האדם לתשובה קודם יום הדין הנורא... וקודם עצרת, יום קבלת התורה, קורין התוכחה בפרשה זו פרשת בחקותי, כדי להכין ולסעד אותנו לקבלת התורה. וכתוב בפרשה זו אז יבנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם,

ומפסיקין בפרשת במדבר, הלא יש בזה ג"כ הערה לטובה, עד שכתב הבעל הטורים ריש פרשת במדבר, זה לשונו: לעיל מיניה כתיב "אלה המצות", וסמך ליה במדבר, לומר אם אין אדם משים עצמו כמדבר, אינו יכול לידע תורה ומצות, עכ"ל. ומקורו מה שאמרו ז"ל (נדרים כ"ח). כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא הפקר לכל, תורה ניחנה לו במתנה, אם כן שפיר יאות הקריאה קודם קבלת התורה, דצריכה הכנעת הלב, וצריך שישים את עצמו כמדבר, ואז תנתן לנו התורה במתנה ביום מתן תורתנו בשפע חיים ברכה ושלום אין קץ, אכ"ר. לקט עני מהרה"ק ר' משה מקוסוב זצ"ל, בחוקותי

נקראת הסדרה במדבר

על שם שעליו ירדה שנאה לכל בחינות רע

ברוב שנים קורין פרשת במדבר, בשבת שקודם שבועות. וגם טעם קריאת שם הסדרה "במדבר" ולא 'שאו', ע"ש שאו את ראש. כמו 'נשא'. י"ל מפני שהשבת שקודם שבועות הוא השרש והמקור של מתן תורה. כי הכל מודים שבשבת ניתנה תורה. מפני שבראשונה כשנאמר הדיבור "זכור את יום השבת לקדשו". הופיע מדברים האלו אור קדושת שבת בעצמו של יום. ומשם והלאה בכל שבת שקודם שבועות, מופיע גם כן המקור של מתן תורה [* עיין במאמר הראשון מסל"ש]. ועיקר ההכנה של מתן תורה הוא "במדבר סיני". וכמ"ש "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים. ביום הזה באו מדבר סיני". כי עיקר הכנת האדם לדברי תורה. הוא היציאה מבחינת מצרים, לבל יהיה נקשר ונטבע בחמדות ומדות זרות. ועל ידי שמטהרין ומבררין במ"ט ימי הספירה למאוס את כל המדות שמצד תאוות הזרות. באים למ"ט שערי הקדושה שנקרא 'מדבר סיני'. ע"ש שירדה שנאה לאומות העולם עליו. היינו השנאה לבחי' הרע, הם התענוגים זרים שמצד אומות העולם, ועל זה נאמר "ביום הזה באו מדבר סיני". כי זה לעומת זה. זה יוצא וזה בא. שכמה שנטהר הלב למאוס בתענוגים הזרים, של המ"ט מדות ההיפוך. כן לעומת זה נכנסים בשערי הקדושה הנקרא 'מדבר'. שהוא בחי' התרחקות מתענוגי עולם הזה.

²⁰ תורת אמת שבת לפני שבועות תר"ל

²⁰ ומקום הכי להביא את דבריו הנודעים של המגיד מקאזניץ בספרו עבודת ישראל לשבועות: "ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות יט, א). ופירש רש"י: 'לא היה צריך לכתוב ביום הזה, אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך, כאילו היום נתנם'. נראה לרמוז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם, נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים, גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וגם בחדש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני, נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה, ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, 'סיני', מלשון שנאה, שישנא לכל דבר רע, כמ"ש חז"ל (שבת פט). סיני שבו ירדה שנאה לעכו"ם ומזלות, רצה לומר: למעשה עכו"ם ומזלות.

ה' אלהינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה (א, ו). ברש"י ז"ל רב לכם שבת כפשוטו, ויש מדרשי אגדה (ספרי ה) הרבה גדולה לכם, ושכר על ישיבתכם בהר הזה, עשיתם משכן, מנורה וכלים, קבלתם תורה, מניתם לכם סנהדרין, שרי אלפים ושרי מאות. צ"ע למה אריכות הלשון, הרבה "גדולה" ואח"כ אמר "ושכר"... ולמה מקדים כאן משכן מנורה וכלים, לפני קבלת התורה. ובדרך רמז מותר לישראל לומר, דהנה אאמו"ר [מהרי"ד] ז"ל דקדק למה נתן לנו השי"ת את התורה דוקא במדבר, מקום שאין לה בעצמותה שום קדושה, ולא נתן לנו את התורה בארץ ישראל שהמקום בעצמו יש לו קדושה. ואמר הטעם, מפני שרצה הקב"ה להראות שע"י התורה הקדושה יכולים לזכות לכל הקדושות ובכל המקומות, אפי' במקום כזה שאין לה בעצמותה שום קדושה כמו במדבר. ואמר עוד אאמו"ר ז"ל, באמת מה שזכו ישראל במדבר לכל הדברים היה הכל ע"י כח קדושת התורה... והראה לנו הקב"ה בזה, שאף במדבר מקום שממה וארץ ציה, אף על פי כן אהבתו ית' אתנו, ודוקא במקום כזה נתן לנו את התורה וזכינו לכל הקדושות... והראה, כי תיכף בשנכנסו לארץ ישראל נגנז המשכן וכליו כדאיתא בגמ' (סוטה ט), וזכו תיכף לבנין המקדש... מחמת קדושת הארץ. אבל באמת גם במדבר לא היה חסר להם כלום מהקדושות - שזכו מחמת קבלת התורה.

ובדרך רמז מותר לישראל לומר, "זה שאמר משה הרבה גדולה ושכר על ישיבתכם בהר הזה", תיבת "גדולה" רומזת על קדושת הדגלים, וכנ"ל במדרש שקורא לקדושת הדגלים גדולה שנתן להם השי"ת, וכל קדושת הדגלים היה ע"י התורה כנ"ל. וזה שאמר "הרבה גדולה ושכר לכם על ישיבתכם בהר הזה" - היינו במדבר ארץ ציה ושממה, והיו צריכים לקדושת התורה והדגלים. ואח"כ אמר "עשיתם משכן ומנורה וכלים", וחזר עוד פעם "קבלתם תורה", היינו מפני שגם לקדושת המשכן ומנורה וכליו זכו רק ע"י קדושת התורה, אבל כשבאו לא"י זכו לקדושת בית המקדש מחמת עצם קדושת המקום, ואז נגנז משכן וכליו, כי רק במדבר היה קדושת משכן ולא זכו לזה רק ע"י התורה.

מרח מהר"א זיע"א תש"ג ס"א

לקט אמרי קודש, בעלזא, דברים 21

ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות, לקרות באותו עסק התורה, ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה. וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך, כאילו היום נתנם, דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו, כמו שכתבתי.

21 ועי"ש עוד תש"ה ממרח מהר"א: ע"פ מה ששמעתי מאאמו"ר [מהרי"ד] ז"ל, שדקדק על שמקדים עשיתם את המשכן, הלא קודם קבלנו את התורה. ואמר בזה דהנה אברהם אבינו ע"ה זכה לקדושת בית המקדש במקומה, דכתיב (בראשית כב, יד) בהר ה' יראה, וכן יצחק דכתיב (שם כד, סג) ויצא יצחק לשוח בשדה, רק יעקב אבינו ע"ה זכה לקדושה שלא במקומה, כמו שמביא רש"י ז"ל פרשת ויצא (בראשית כח, יז) שאמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ולא התפללתי מיד קפצה לו הארץ עד בית אל, עיי"ש.

ואמר, דהרמז הוא, שכשהשי"ת יעזור לנו בגאולה העתידה אז יהיה בודאי הכל בתכלית השלימות, רק אפי' כהיום בגלות יכולים לזכות כשישראל מתאספים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, כדאי' בגמ' (מגילה כט, א) על הפסוק (יחזקאל יא, טז) ואהי להם למקדש מעט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, זוכים מעין גאולה העתידה, ונמשך מהישועות

פרשת הדגלים ועוד

פרשה שלמה על סדר הדגלים משום שפעל גילוי נצחי

ביאר בזה [המשגיח בית"ל הגה"ק רבי אברהם שמעון מזעליחוב הי"ד], כי כל דבר בעולם עיקר הוא הגילוי שנתגלה, כי גם בסדר הדגלים שתוה"ק כתבה פרשה שלימה בסדרה במדבר, עם פסוקים הרבה, המפרשים סדר הדגלים איך נסעו, ואיך נתחברו השבטים שלושה לדגל אחד, "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאוהל מועד, דגל מחנה יהודה ראשונה יסעו, דגל מחנה ראובן שנים יסעו", ואח"כ אוהל מועד, דגל מחנה אפרים שלישים יסעו, דגל מחנה דן לאחרונה יסעו, כל סדר של דגלים שהאריכה תוה"ק לכותבם, לא היו נוהגים, אלא במסע אחת, בנסעם מחורב "בחדש השני בשנה השנית נעלה הענן מעל משכן העדות", ומשם מהר חורב באו אל קברות התאוה, וכבר הי' שמה חטא של מתאוננים, כמפורש בפ' בהעלותך, ואחר חטא הזה לא הי' עוד סדר הדגלים, כן ביאר רבינו מן מדרשי חז"ל שאחר חטא זה נתבטל סדר הדגלים (שכחתי המקורות, שהראה לנו אז על דבר המפליא הזה).

נראה מזה שאע"פ שסדר הדגלים נמשך רק זמן מועט, אעפ"כ כתבה תוה"ק פרשה שלימה בפ' במדבר וכן בפ' בהעלותך, כי העיקר הוא הגילוי של התגלות זאת, דהיינו סדר הדגלים בעולם, המשך הזמן של גילוי גדול הזה, אינו משנה את ההתגלות הגדולה הזאת, אפילו תהי' זאת על זמן קצר. כן ימות המשיח אע"פ שלא נשאר רק זמן קצר מן שיתא אלפי שנים על הנהגה הזאת של משיח בן דוד גואלנו ב"ב, העיקר הוא ההתגלות של הנהגה הזאת בעולם, והמשך הזמן אינו פועל שינוי בהתגלות הזאת. עיקר תכלית בריאת העולם הוא עולם הנצחי לאחר תחה"מ וכל הדברים הגדולים שהיו בעולם פועלים פעולה בנצחיות, אם כי אין אנו רואים זאת עכשיו בימי המשך הזמן. רק אז בעולם הנצחי יתגלה הכל לאט לאט, וישמח ישראל בעושרו לעד ולנצח נצחים, וכן ישמח ה' במעשיו.
נהרי אש, ז'ליחאב, ליקוטי דיבורים אות

והניסים של לעתיד לבוא, וע"כ נרמז לו מקדש שלא במקומה.

והנה מצינו יעקב אבינו ע"ה עשה הכנה על המשכן ג"כ, כמו שמביא רש"י ז"ל בפר' תרומה ועשית את הקרשים, שיעקב אבינו ע"ה ראה ברוח הקודש שעתידין לעשות את המשכן נטע ארזים במצרים, ע"ש. כי משכן רומז ג"כ לקדושה שלא במקומה, שנסעו עם המשכן ממקום למקום ולא היו בירושלים, ורומז על קדושת יעקב אבינו ע"ה. והנה כאן ע"י התורה זכו למשכן במדבר העמים, והקב"ה המשיך הקדושה שלא במקומה. וזה שמקדים "עשיתם משכן", דזכו לקדושה שלא במקומה, ופרט את המנורה הרומז על התורה, ואח"כ "קבלתם תורה", היינו שע"י קדושת התורה זוכים לקדושה בכל מקום אפי' בחוץ לארץ ובמדבר, אד"ק ז"ל.

ויש לומר שזה כוונת רש"י ז"ל, "הרבה גדולה לכם ושכר על ישיבתכם בהר הזה", שזוכים לקדושה שלא במקומה ונמשכים כל הישועות גם שלא במקומה ע"י התורה. וי"ל דעל כן הקדים ה' אלהינו דיבר אלינו בחורב לאמר, רומז על קבלת התורה, שע"י התורה זוכים לקדושה בכל המקומות.

עוד אפשר לומר טעם אחר למה שקורין במדבר סמוך לעצרת, על פי מה שכתב רש"י בריש הסדר (במדבר א, א) וז"ל: "מתוך חיבתם לפניו מונה אותם כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאם, וכשנפלו בעגל מנאם לידע מנין הנותרים, כשבא להשרות שכינתו עליהם בתוכם מנאם, באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאם", ע"כ...

דאיתא בילקוט פרשת יתרו (רמז פו): א"ר אבדימי דמן חיפה, שניתי במשנתי שירד הקב"ה בסיני בכ"ב אלף מלאכי השרת במחנה לוי, מפני שצפה הקב"ה שהם עומדים באמונתם, ונראה סימן לדבר (תהלים סח, יח) "רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, ה' במ", רצה לומר, כנגד אותם שה' במ, שהם שבט לוי שנאמר בהם (שמות לב, בו) "מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי". ומדנחת בכ"ב אלף מלאכי השרת כנגד מחנה לוי, משמע דאין השכינה שורה בפחות מזה, דאם לא כן מנינא דכ"ב אלף מלאכי השרת למה לי וכו', אלא ודאי בא ללמדנו דדי בכ"ב אלף להשראת שכינה.

ונמצא דבשביל שאר ישראל לא שרתה שכינה בסיני, כי לא היו ראויים שתשרה השכינה בשבילם לפי שהיו עתידים לעשות העגל וכו', ואם כן לכן מנאם כאן להשראת השכינה, ומנה הלויים בפני עצמם שהיו כ"ב אלף, לגלות שהם ראויים להשראת שכינה, שהרי יש בהם המנין הצריך מכשרים. ולפי שלזה לא הי' צריך למנות רק הלויים לבד, לא ישראל, לזה אמר שמפני חיבתם מנאם, ואע"ג שאין שם אלא טעם החיבה לחוד, והיינו משום דעל ידי המנין של לויים היה בושה לישראל שאינם ראויים להשראת שכינה, לזה מנה אותם גם כן, והיינו "מפני חיבתם" שאינו רוצה שיתביישו.

ואם כן משום הכי קורין במדבר סמוך לעצרת, לומר שבשביל שהיה בהם כ"ב אלף לויים כשרים, שרתה השכינה בהם במתן תורה שהיה בעצרת.
יקרא דשכבי להגה"ק ר' יוסף דוד זצ"ל אב"ד שאלוניקי (דרוש צד, דף קעה)

לקחתי את הלויים - לא שבט לוי בלבד

ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל וגו' והיו לי הלויים. איתא במדרש (נמד"י ג), ואני בשמחה, הנה ברצון. הענין כמש"כ הרמב"ם (סוף הל' שמטה ויובל) שלא שבט לוי בלבד אלא כל מי שעוזב עסקי עולם הזה, ונבדל לעסוק בעבודת השי"ת הרי זה נתקדש קדש קדשים בדרגת בני לוי. וזה אומרו "ואני הנה לקחתי את הלויים", מה היא הדרך להיות נלוח אל השי"ת, ואני בשמחה הנה ברצון, מכה השמחה שהשי"ת בחר בנו לשרתו, יוכל לפעול בנפשו לעזוב עסקי עוה"ז ולהתקדש להיות נלוח אל ה'. ואף שמכיר את מצבו, ויצה"ר מתגבר להפילו במרה שחורה שהוא כבר מנותק מן השורש, יתגבר וידע כי "חאטש אזוי פארט אזוי", שלמרות שפל מצבו זהו רצון ה' שיעבדהו ומקבל נח"ר מעבודתו... וזו הדרך בכל הענינים, שאי אפשר להגיע לכל דבר שבקדושה, כי אם כאשר עושים ברצון ובשמחה, ששמח בהנהגת הבורא עמו בכל מצביו, ושמח בזה שהקב"ה נתן את המצוות לישראל כדי לידבק בו ית' ורק בנו בחר ה' לשרתו, מזה מגיע לשמחה ולעמוד לפני ה' לשרתו.

ברכת אברהם סלונים, במדבר

ר"ח סיון מתוך שלושה זמנים שמופיע בהם
הארת קדושת מתן תורה

"וידבר ד' אל משה במדבר סיני" כו'. הנה כפי הידוע מספרים הקדושים, שיש ג' זמנים אשר בו מרגישין הבני עליה בחינת קבלת התורה, והם אלו: בל"ג בעומר אשר ל'ג עמר' עולה 'גשם', וגם בשעת מתן תורה נאמר, "גשם נדבות תניף" כו' [תהלים סח י], וגם אז פסקה מיתת תלמידי ר"ע, כמו בשעת מתן תורה שפסקה זוהמתן [שבת קמו]. ונתרפאו כל החולאים [במד"ר ז א]. והזמן השני הוא בעת תשלום ששה שבועות מב' ימים, ואז יכולין להרגיש גם כן קדושת החג, כי עיקר בספירת העומר לכוון לשם מב', והשבעה ימים הנותרים המה בחינת כוללות, כי בכל שבוע יום הז' הוא כוללות השבוע, הרי דשורשן הוא רק מב' ימים.

והזמן השלישי הוא בר"ח סיון שנאמר בו, "ביום הזה באו מדבר סיני" [שמות יט א] ואז בודאי מרגישין קדושת החג הבא עלינו לטובה, וכבר רמזנו זאת בפרשה שלפנינו בפרשת בהר [מאמר א] עיי"ש. ונרמז זאת בפרשתנו כל הג' זמנים הללו, כנאמר "וידבר ד' אל משה", עולה ל'ג בעומר. "במדבר סיני, שאו את ראש", רומז לראש חודש הנאמר בו "ביום הזה באו מדבר סיני", ואז "למשפחתם לבית אבותם", רומז להג' מוחין 'כתר חכמה בינה' העולה 'עצרת'... גם בתיבות "תמימות תהיינה" נרמזו כל הג' זמנים, כי בל"ג בעומר מכוונים לספירת הוד, ובתשלום שבוע ו' לספירת מלכות, ובר"ח לספירת תפארת, והמה בר"ת 'תמה', וזהו דייקא "תמימות", היינו, בג' זמנים הללו נוכל להרגיש קדושת קבלת התורה, אשר אנו מחכים בתשלום כל השבעה שבועות אי"ה. וממשיכין אורך ימים עושר וכבוד, כי 'חג השבועות' עם ג' פעמים 'הגבלה' שיש לנו קודם חג השבועות, עולה במספר המכוון 'אורך ימים עושר כבוד', בסוד תורה וגדולה במקום אחד.

עטרת ישועה, דזיקוב, במדבר אות א' ²²

²² וראה עוד עטרת ישועה, מועדים, מגילת רות אות פד': הנה כבר רמזנו שיש לנו ג' זמנים אשר במ מרגישין קדושת חג השבועות, והם, בל"ג בעומר שאז מרגישין הצדיקים הגדולים את קדושת החג, שאז פסקה מיתת תלמידי ר' עקיבא, דוגמת מעמד הנבחר שפסקה זוהמתן ונתבטלה המיתה, לולא חטא העגל. גם בר"ח סיון שנאמר בו 'ביום הזה באו מדבר סיני', [שמות יט א], שגם אז מתנוצץ רזא דקבלת התורה לאנשי מעשה ויראי ד'. וזמן השלישי הוא ביום בוא חג השבועות, שאז כל אחד מישראל זוכה לרזא דקבלת התורה, וזוכר מעמד הר סיני. וכבר רמזנו אשר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם [פסחים סח.], וזוכין אז לתורה וגדולה במקום אחד,

וכאשר רמזנו [לעיל במאמר ל] אשר מט' פעמים 'יום' עולה למספר "יברכך הויה וישמרך, יאר הויה פניו אליך ויחנך, ישא הויה פניו אליך וישם לך שלום" עם הוי"ה, שהוא שם המפורש שבו ברכו הכהנים את ישראל, ועיין לעיל. שמברכת כהנים נשפכו כל הטובות הגשמיות, וכמו שאיתא (במד"ר) [בגמ'] שאמרו המלאכים לפני הקב"ה כתבת בתורתך "אשר לא ישא פנים" וכאן נאמר "ישא ד' פניו אליך" והשיב, עיי"ש [ברכות כ:], הרי אשר ע"י סוד ברכת כהנים נושא לנו פנים ומשפיע לנו כל טוב, וזהו כאשר נשלם סוד מט' ימי הספירה דהיינו בחג השבועות זמן המוכשר לזה.

ונכון בזה שלזה נתחלקה ברכת כהנים בשלשה פסוקים, ובפסוק ראשון יש ג' תיבות, ובשני ה' תיבות, ובשלישי ז' תיבות, לרמז על האמור, כי הפסוק של ה' פסוקים מרומז על

"אספרם מחול ירבון", על דרך הכתוב [הושע ב א] "והיה מספר בני ישראל כחול הים", היינו, כי "חול הים" רומז על מד' ימים עד ראש חודש סיון, שבאו להר סיני ביום ר"ח, 'חול' עולה במספר מ"ד, ואות ה' של 'ה-ים' הם חמשה ימים מר"ח עד עצרת, ו"ים' הוא סוד חמשים כנודע, [עיין בזוהר ח"ג דף רנה.]. וזהו "והיה מספר בני ישראל", היינו, הספירה הוא 'כחול הים' כנ"ל. ועיקר הוא עד ר"ח, כי אז מרגישים כבר קדושת החג, וזהו "אספרם מחול ירבון", היינו, מד' יום מספר 'חול', המה עיקר ימי הספירה.

23 אמרי נועם מועדים, שבת חול המועד פסח אות ו'

והיה מספר בני ישראל כחול הים

הספירה, ומספר בני ישראל הם ענין אחד

כשמעלין הטוב הכבוש מהסטרא אחרא והעכו"ם, צריכין להביאו לתוך מנין ומספר דקדושה, בחינת ה' יספר בכתוב עמים" וכו'. 'יספר' דיקא. וזה בחינת מספר בני ישראל כשיצאו מגלות מצרים. וכן כשנפלו בעגל, וכו', כמו שפרש רש"י בפרשת במדבר, מתוך חבתן לפניו מונה אותן כל שעה, כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן לידע הנותרים, כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באיר מנאן. ועל בן קורין פרשה זאת קדם שבועות, כמובא בשלחן ערוך, הסימן, 'מנו ועצרו', כי מספר בני ישראל ומספר הימים שסופרין לעמר הם בחינה אחת, בחינת "גלמי ראו עיניך, ועל ספרך כלם יכתבו, ימים יוצרו, ולא אחד בהם", כי כל אחד מישראל כלול מכל המדות שהם בחינת ימים, בחינת "ומדת ימי", כי כשיוצא הטוב מהגלות צוה ה' יתברך למנותו, כדבר החביב שמונין וסופרין אותו, כדי שיהיה מעתה שמור וקים במספר ובמנין, ולא יחסר ניצוץ אחד מהם ולא ישלטו עוד בהם זרים, כי כבר נכנס הכל בחשבון הקדושה, שזהו בחינת מספר בני ישראל בכל פעם שיצאו מרע לטוב. כמו שיצאו מגלות מצרים...

ל"ג בעומר, שהוא ספירת הוד שבהוד והוא ספירה החמשית, ושלשת התיבות מרמזים על ר"ח סיון, שאז מכוונים לספירת תפארת שבמלכות, ספירה השלישית, והפסוק של זו תיבות מרומז על חג השבועות, תשלום הספירה מלכות שבמלכות, ספירה שביעית. ובפסוק הזה נאמר דייקא "ישא ד' פניו אליך", שהוא בחג השבועות שזוכין לשתי שלחנות. 23 וראה עמרת ישועה מועדים, רות אות קמז: אמר רבי עקיבא, עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות [פסחים קיב.]. הנה ימי הספירה נרמזים בפסוק "והיה מספר בני ישראל כחול הים", אשר ביאר מרן אבינו זצ"ל בפרשת במדבר [אות א'] אשר זה רומז על ימי הספירה, אשר 'חול הים' עולה מט' עם נ', כי אנחנו סופרים מ"ט ימים ובתורה נאמר "תספרו חמשים יום"

וזהו שרמז רבי עקיבא, שהוא ברזא דחג השבועות [עיין מחברת הקודש ריש שער יציאת מצרים], והכל מודים דבשבת ניתנה תורה [שבת פו:], וזהו 'עשה שבתך' רומז על סוד נתינת התורה, 'חול' רומז לימי הספירה, ועל ידי אלו השנים, ימי הספירה וקבלת התורה מועיל, ש'אל תצטרך לבריות', כי אם אין קמח אין תורה, והכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. [פסחים סח:].

כי כשכבר נכנס הטוב במספר צבא ה', בודאי אסור לזרים ליגע בו עוד, כי מי שלח ידו בצבא המלך, המנויים והספורים וניקה. אבל לעתיד כשיתבטל הטומאה כתיב, "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וכו'" כי אז יהיה למעלה מהמספר. כי באמת שרש נשמות ישראל שהם עיקר הטוב, הוא למעלה מהמספר, כי הם חלק אלוק ממעל ששם אין שיך מספר, בבחינת "ולפני אחד מה אתה סופר". רק מחמת שהנשמות מתלבשות בזה העולם המעשה בשביל הבחירה, ההכרח שיעברו תחת המספר והמנין, כי זה העולם הוא בבחינת רבוי ומנין, ועל כן תכף כשברא ה' יתברך את העולם, עשה תכף חשבון ומנין מהימים שברא בהם את העולם, כמו שנאמר, "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ויהי ערב וכו', יום שני" וכן כולם.

24 ליקוטי הלכות יו"ד, הלכות סימני בהמה וחיה טהורה ה"ד

24 ועיין עוד לקוטי הלכות חו"מ הלכות ערב הלכה ה אות לא': קודם שבועות, שהוא קבלת התורה, קורים פרשת במדבר שנצטוו למנות את ישראל כשהוקם המשכן כמו שנתנו רבותינו זכרונם לברכה סימן, 'מנו ועצרו', כי בכל שנה ושנה צריך כל אחד מישראל להמשיך על עצמו קדשת קבלת התורה בשבועות, שעל ידי זה יבוא אל התכלית שבשבילו נברא העולם, שהוא שיהיה לו ממשלה על המלאכים, אבל צריכין לראות שיהיה להממשלה קיום שלא יפילו אותו, חס ושלום, המלאכים המתקנאים בזה, ולזה צריכין לאחז עצמו בכסא הכבוד שהוא בחינת שרשי נשמות ישראל, בחינת 'אם כל חי' וכו'. ועל בן קורין קודם לזה פרשת במדבר שהוא מספר בני ישראל שנצטוו לשאת ראש בני ישראל לאסף ולקבץ כלם להביאם במספר ובמנין, כדי לעורר כל שרשי נפשותם החצובות מכסא הכבוד כדי לאחז עצמו בהם, כדי להנצל מקנאת המלאכים, ועל כן נצטוו למנותם במספר שמות, כי השם הוא הנפש. כמו שכתוב, "נפש חיה הוא שמו" (כמו שמובא במקום אחר), כדי לעורר שרשי נפשותם שזה צריכין קודם קבלת התורה בשבועות, שאז מתעורר קנאת המלאכים, כמו שנתקנאו במשה כשעלה לקבל את התורה עד שנתן לו ה' יתברך עצה לאחז עצמו בכסא הכבוד וכו', כמו שמבואר. ועל כן נצטוו למנותם להביאם כולם במנין ובמספר איש מהם לא יעדר, בבחינת "המוציא במספר צבאם איש מהם לא נעדר" ולמנותם בשמותם דיקא, כדי לעורר כל שרשי נשמותם, כדי להנצל מקנאת המלאכים... כי המשכן עם כל תקונו וכליו וכל ישראל שהלכו סביב, הכל הוא בבחינת תקון כסא הכבוד הנ"ל שהוא הארת שרשי נפשות ישראל... ועל כן קורין פרשה זאת קדם שבועות.

שעת רצון לתפלה

חל עלינו חובת התפלה ובקשה להשיי"ת בכל צרכינו, כי הכל מאתו יתברך, על כן בכל מה שיצטרך האדם בכל עת ובכל שעה, ירגיל על לשונו תפלה קצרה להשליך על ה' יהבו. ובעת הפעולה יאמר בכל צרכיו: לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה, רבון העולמים, הצליח דרכי, כי מאתך הכל וכו'. וביותר צריך זירוז להתפלל שיהיה לו זרע בשר עד עולם, ואגב כל צרכיהם וזיווגם, מה' יצא הדבר. ולבי אומר, שעת רצון לתפלה זו בערב ראש חודש סיון, א החדש שבו נתנה התורה, ואז נקראים בנים לה' אלו קינו. וראוי לישב בתענית ביום הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל עניני הבית, איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו צדקה לעניים הגונים. ואם אפשר לבעל להתענות הפסקה, מה טוב ומה נעים, ועל כל פנים יהיה תענית גמור ככל דיני תענית צבור. וזו הנוסח של התפלה: אתה ה' אלקינו עד שלא בראת העולם וכו'...

²⁵ של"ה הק' (מס' תמיד פרק נר מצוה סי' קל קלב-קלג).

ערב ר"ח

בכח לתיקון כל הזמנים

דהנה יש י"ג מלואי הוי"ה המרומזים במספר של 'היום ארבעה וארבעים יום' (כדאי' במאמר ליל ש"ק ד"ה איש תרצ"ב בעמ' ח). וזהו יג' פעמים הוי"ה הרמוזים במספר הר"ת 'ערב ראש חדש סיון' (שגימ' של"ח) הרומזים לכל חדשי השנה לתקון כל הזמנים, ע"י ערב ראש חדש סיון, שהוא הכנה לר"ח סיון שבו באו מדבר סיני (כמש"כ בפ' יתרו) ויחן שם ישראל וגו', מוכנים לקבלת התורה מסיני.

אהבת ישראל, ויזניץ, במדבר תרצ"ב
יומא דהלולא ב' סיון

ר"ח סיון

"מקראי קודש" להמשיך הגילוי וקדושת כל יום

"ביום הזה באו מדבר סיני", ופירש רש"י לא היה צריך לכתוב ביום הזה, אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, נראה לרמז בדברי קדשו כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים, גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים, וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה, ולקרב עצמן לפני הר סיני סיני מלשון שנאה, שישנא לכל דבר רע, כמו שאמרו חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעכו"ם, רצה לומר: למעשה

²⁵ ודי לציין, שתפלה ידועה זו אינה מבעל השל"ה הק', רק חיברה הגאון המדקדק המפורסם ר' שבתי סופר מפרעמישלא זצ"ל [תלמיד בעל הלבוש], כמובא בסידורו סוף ח"ב. נדפס לראשונה בפר ג שע"ח, ובפעם שני' בשנת תשנ"ד. עוד יצויין, שיש המשך לתפלה הנ"ל בסידור השל"ה דפוס אמשטרדם תע"ז, ובפעם שני' תשנ"ח [סוף ח"ג, עמ' תקצט].

עכו"ם, ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות, לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה, וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו כמ"ש. "באו מדבר סיני" רצה לומר: שעשאו עצמם כמדבר הזה שהוא ריק, ואין בו שום דבר טוב, גם הם חשבו עצמם כמדבר שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

עבודת ישראל" (שבועות):

ר"ח סיון יום הבר מצוה

ושבועות יום החופה

הכנה ר"ח סיון א' נשא תרל"א בבית פע"ח עט"ר הה"ק ר' יצחק זצ"ל פתח בלשונו הקדוש, היום כל ישראל נעשו בר מצוה, היינו כדכתיב (שמות י"ט. ב) "ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר", שהתחילו לקבל עול מצות. איתא אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו. היינו כי העיקר הוא הכנה. אם אדם מכין עצמו לקיים מצות השי"ת באמת, אם כי אחר כך המעשה אינו כל כך על מכונו, בהכנה טובה הכל טוב. אבל בלא הכנה אין נחשב כלל, וזה אז ביום א' הכינו ישראל עצמם לקבלת התורה, וזה חשוב מאד, וזה דאיתא (זהר חדש כ"ט). שגדול יום הבר מצוה כיום החופה, היינו ביום חתונתו זו מתן תורה, זה נקרא יום החופה, ויום הבר מצוה הוא מיום א' דר"ח, שהתחילו בהכנה דרבה, להכין לקבלת התורה והמצות, זה גדול כיום הקבלה יום החופה, וזה אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, כי העיקר הוא בלי במה לקבל, כי המשקה אם כי טובה הוא, אם אין הכלי זכה ונקיה, מריע את המשקה. וזה. הוא ענין ספירה לזכך הכלי והמדות, וקרבת הר סיני נקרא זה שהכינו בכל לבם, בזיכוך דמדות לקבלת עמ"ש ועול מצות. וזה הוא העיקר, שצריך האדם בכל עת להכין שיחי' ראוי מוכן לקבל. ואז ממילא ממשיך השראת הקדושה. בנין שלמה ערך הכנה

דרך העבודה וההכנה לשבועות

בר"ח סיון, דיבר [הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע] הרבה מהכנת חג השבועות הק', ואמר כי יש כמה אנשים שנכשלים בזה, שמחפשים קודם להשיג חיות ואור, וכשרואים שאין זאת עמם נופלים ומעורבבים בלבם, אבל האמת אינו כך, רק צריך לעמול בעבודות, וזאת יבא לו ממילא. "ביום הזה" וגו' ביום ההוא אין כתיב כאן, אלא ביום הזה, שבכל יום כו', שבדור דיעה ההוא היה הדבר בהתגלות ובקולות וברקים, אבל באמת בכל עת ובכל דור יש קבלת התורה... ובגמר דבריו אמר: כי כמה הכנות יש לקבלת התורה, ימי הספירה שהם כולם הכנה לקבלת התורה שהוא השלימות, והחודש סיון מר"ח ואילך. ואמר שכל בר ישראל יכול להשיג חיות השי"ת, אפילו הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים, יוכל להשיג חיות השי"ת, ועבירה היא בידינו שאנו ישינים בתרדמת הזמן, כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה, (בשעה א') ומכמה שעות שהשי"ת נותן להאדם שיחיה בעולם, כמה עוה"ב יכולים להשיג.

בית אהרן לר"ח סיון

פעם אחת עבר דרך בלוזשאב, רופא מפורסם שהיה נקרא הרופא של מלך המדינה, והוא היה יהודי שלא התנהג בדרך התורה כלל, כי ככה נתגדל מנעוריו, אבל לא היה איש רע מעללים להכעיס, ואמרו חסידי בלוזשאב, שטוב ונכון יהיה, לעשות דבר בזה ההזדמנות, לטובת רבם הגאון הקדוש, וילך איזה משלחת מהם, להתייצב לפני רופא המלך, והנה שאלו את פי הרב על הצעה הלזו, ולא התנגד לביאת הרופא של המלך אליו, ולבקרו היטיב, וגם הרופא התרצה לדברי המשלחת, ובא לבקר את הגה"ק ביקור כללי.

אחרי הביקור אמר להגה"ק [מבלוזוב] בלשון דויטש, בזה הלשון: הער ראבינער, אייער קערפער איז אין אלגעמיין גאנץ געזונט, נאר אייער הארץ קלאפט עטוואס ניכט אין גאנצן נארמאל, [= ישמע הרבי, בכללות מצב גופו די בריא, ברם דופק הלב פועם בכלל לא נורמלי] ואמר על זה הגה"ק מבלוזשאב: הער דאקטאר, וויסן זי וואס היינט איז, [ישמע הרופא, וכי יודעים אתם איזה יום היום?] והרופא משך את כתפיו, כמי שאומר שאינו יודע על מה כוונתו, והמשיך הגה"ק לומר בזה"ל: הער דאקטאר, היינט איז ראש חודש סיון, נאך אייניגע טעג איז מען מקבל די תורה פון הימל, ווילט איר נאך הער דאקטאר, אז דאס הארץ זאל קלאפן נארמאל [בתמי']. [= היום ר"ח סיון, בעוד ימים ספורים מקבלים את התורה מן השמים, כלום מצפים אתם שהלב ידפוק כסדרו?]

עובדא דאהרן דף ק"ג א

מר"ח מתנוצץ

הכנות והארות מתן תורה

דהנה איתא בש"ס שבת פו: שכו"ע בר"ח אתו למדבר סיני, וביום קמא לא אמר להו ולא מידי, משום חולשא דאורחא, בשני אמר להו ואתם תהיו לי וגו', בשלישי אמר להו מצוות הגבלה, ברביעי עבד פרישה, ע"כ. משמע א"כ דתיכף מר"ח בעת שבאו למדבר סיני היה ראוי שתתחיל ההכנה למתן תורה, וכשיגמרו ההכנות הצריכות יהיה אז מתן תורה. ולולא שהיתה אז חולשא דאורחא היה ראוי שיהיה בקמא מאמר ואתם תהיו לי וגו', ובשני הגבלה, ובשלישי פרישה, וממילא היה צריך להיות מתן תורה ביום הששי, אך מחמת שהיתה חולשא דאורחא, נתאחר כל דבר ליום שלאחריו, וע"כ היה מתן תורה ביום השביעי. ובכל שנה בר"ח סיון מתעוררת קריבת בני ישראל לפני הר סיני, ומאז מתחילין להתנוצץ ההארות וההכנות השייכים למתן תורה אשר ראשיתם ראויה להיות בראש חודש, וכיון דהיום לא שייך חולשא דאורחא, ממילא מתנוצץ ביום הראשון מאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו', ולמחרת ניצוץ הגבלה, ובשלישי ענין פרישה. ממילא אנו מוכנים היום למתן תורה בששי וע"כ שפיר יכולים לומר בששי יום מתן תורתנו. ארץ צבי מועדים עמ' צה

הכל נכלל בראש חודש

הנה נראה דאיתא בספרים, דהשבת הוא הכולל מכל השבוע, וכל אשר יעבור בהשבוע מכל המאורעות אשר אירעו בו, הי' נכלל הכל מקודם בשבת, וכן הר"ח הוא השבת מהחודש, שכל מעשה ימי החודש נכלל מקודם בר"ח. והנה חודש ניסן אמרה התורה עליו, ראשון הוא לכם לחדשי השנה, א"כ הרי חודש ניסן הוא ג"כ השבת מכל השנה, שכל השנה ופרטי' נכלל הכל בר"ח ניסן, נמצא לפי"ז

כשהגיע ר"ח סיון הי' נכלל בו מכבר כל המאורעות אשר יהי' בימי החודש, דהיינו קבלת התורה, והנה קבלת התורה יכולים לתוארו בשם מדבר סיני, בעבור שבמקומו היה,

וזהו בר"ח אתו למדבר סיני, פירש שמיד בר"ח כבר אתו בני ישראל לבחינת מדבר סיני, היינו קבלת התורה, ושפיר נלמוד זאת מגזירה שזה מחודש ניסן, כתיב התם החודש הזה לכם ראש חדשים, א"כ הרי הוא בחינת שבת מכל השנה, ומה להלן ר"ח, פי' שכל החודש היה בבחינת ר"ח, כי היה נכלל בו כל הפרטים מפרטי השנה... אף כאן בר"ח יום שנכלל בו כל החודש ופרטותיה.

אהל ישכר סדר הזמנים קבלת התורה

בר"ח סיון

מרגישים קדושת חג השבועות

כבר רמזנו שיש לנו ג' זמנים אשר בם מרגישים קדושת חג השבועות, והם, בל"ג בעומר שאז מרגישים הצדיקים הגדולים את קדושת החג, שאז פסקה מיתת תלמידי ר' עקיבא, דוגמת מעמד הנבחר שפסקה זוהמתן ונתבטלה המיתה, לולא חטא העגל. גם בר"ח סיון שנאמר בו 'ביום הזה באו מדבר סיני', [שמות יט א], שגם אז מתנוצץ רזא דקבלת התורה לאנשי מעשה ויראי ד'.

וזמן השלישי הוא ביום בוא חג השבועות, שאז כל אחד מישראל זוכה לרזא דקבלת התורה, וזוכר מעמד הר סיני. וכבר רמזנו אשר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם [פסחים סח.], וזוכין אז לתורה וגדולה במקום אחד, וכאשר רמזנו [לעיל במאמר ל] אשר מט' פעמים 'יום' עולה למספר "יברכך הויה וישמרך, יאר הויה פניו אליך ויחנך, ישא הויה פניו אליך וישם לך שלום" עם הוי"ה, שהוא שם המפורש שבו ברכו הכהנים את ישראל, ועיין לעיל. שמברכת כהנים נשפעו כל הטובות הגשמיות...

ונכון בזה שלזה נתחלקה ברכת כהנים בשלשה פסוקים, ובפסוק ראשון יש ג' תיבות, ובשני ה' תיבות, ובשלישי ז' תיבות, לרמז על האמור, כי הפסוק של ה' פסוקים מרומז על ל"ג בעומר, שהוא ספירת הוד שבהוד והוא ספירה החמשית, ושלשת התיבות מרמזים על ר"ח סיון, שאז מכוונים לספירת תפארת שבמלכות, ספירה השלישית, והפסוק של ז' תיבות מרומז על חג השבועות, תשלום הספירה מלכות שבמלכות, ספירה שביעית. ובפסוק הזה נאמר דייקא "ישא ד' פניו אליך", שהוא בחג השבועות שזוכין לשתי שלחנות.

עטרת ישועה, מועדים, מגילת דות אות פד'

בליל ר"ח סיון

ובשבועות עמוד על קברו

ממעלת רבי יהודה בן בתירה, ידוע מספרים ונודע לכל, אשר בליל ר"ח סיון ובליל שבועות כל העולם רואים עמוד אש על קברו [=בכורדיסתאן, בצפון עיראק] מהארץ עד לשמים, והוא דבר פלא בעיני כל רואיו, כי לגודל זכותו ע"ד שבארנו למעלה במאמר הגמרא (פסחים ג:): את בניצבין ומצודתך פרוסה על ירושלים" וכו'...

דרכי יהודה בן בתירה היה כח צדקתו גדול מאד, אף שהיה דר בחו"ל היתה מצודתו פרוסה בירושלים להעלות שמה כל הניצוצות קדושות... לכן לא היה

צריך לקיים בפועל ממש להיות עולה רגל (עי' תוס' פסחים שם ד"ה מאליה), רק בכח קדושתו וכוונתו פעל כזה בהיותו בחו"ל כנ"ל, כידוע גודל מעלתו, שהיה עניו גדול שלא רצה לקבל הנשיאות (עי' פסחים סו.).

²⁶ תפארת שלמה, ליקוטים.

עזר אלקי בר"ח

הנה בר"ח סיון באו ישראל למדבר סיני, ובא להם אז הכח הקדושה שיוכלו לומר נעשה ונשמע אח"כ בלב שלם, כי אמרו ז"ל יצרו של אדם מתגבר וכו' ואלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' יכול לו, וזה העזר אלקי בא להם תיכף בר"ח.

זרע קודש, ראפשיץ, לר"ח סיון

הארות שעל ידי משה עשו רושם לדורות

שמעתי מפ"ק זצ"ל ר"ח סיון ג' במדבר תרל"ג בבית חתנו כ"ק ר"י זצ"ל. אמר הכתוב (שמות י"ט, א.) "בחדש השלישי לצאת בני מאמ"צ, ביום הזה באו מדבר סיני כו' ויחן שם ישראל נגד ההר". אמר בעל הגדה אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו. והענין הוא כי קודם כל מצוה צריך להיות הבנה, והכנה גדולה כמו המצוה, ופעם הכנה חשוב יותר, כי באמת התורה נתן הקב"ה לישראל, זה אין רבותא, אבל ההכנה עשו ישראל. קודם חתונה הוא (פארשפיל), וכתוב (שה"ש ג י"א). ביום חתונתו זה מתן תורה ע"כ - הי' מקודם "ויחן", הבנה, שקודם החתונה, וזה הוא ענין עיקר החתונה הוא 'חופה', וע"כ הכנה היה נגד ההר, ובעת הנתינה כפה עליהם ההר בבחי' חופה.

ופלא, "ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני" אתמול היה מלחמת עמלק בענין רפידים כמו שאחכז"ל, וכתוב (דברים כ"ה י"ח) "ואתה עיף ויגע ולא ירא" כו' וממחרת באו לאור כזה, "ויחן נגד ההר" כאיש אחד בלב אחד. יעזור השי"ת גם היום שנזכה לזה. אני אומר ימי ספירה המה מלחמת עמלק, כי ענין ספירה להזדכך

²⁶ ועי' סדה"ד ח"ב ערך ריב"ב אות ב. ברם שם אינו מציין עמוד אש אלא עמוד ענן, ואמנם מסורת זו קדומה מאוד, וכבר כותב הנוסע רבי משה באסולה לפני למעלה מארבע מאות שנה שביקר בנציבין [אשר בכורדיסטאן, בצפון עיראק], כי "שם קבור ר' יהודה בן בתירה... והוא מפורסם כי בליל ר"ח סיון ובליל שבועות בכל שנה, נראה עמוד ענן על קברו של ר' יהודה הנזכר, ובכל שנה הולכים כל הסביבות בימים ההם על קברו, ורואים המופת ההוא" (מסעות א"י עמ' 162) אך לפי מסורות אחרות נמצא קברו במירון (כ"כ גם השל"ה הק' באגרתו מצפת בשנת שפ"ב. וכן בסדה"ד שם או"ד בשם ס' מסעות בנימין). מאידך, מעידים עוד נוסעים, ידועים כפי המסורת הנ"ל, וכ"כ גם רבי מרדכי שמואל אשכנזי יפה שביקר בבבל לפני שנת תק"י שהלך מארם צובא "למדינת בבל ונשתטחתי על קבר יחזקאל הנביא ור' יהודה בן בתירא ועזרא הסופר..." (מתוך הקדמתו לספרו "חדושים ממסכת קדושין לאחד מן הרבנים הגאונים מהקדמונים לא נודע שמו... קושטאנדינה, תקי"א), ועוד.

דבר בעתו להסמיך מ"ש במס' סנהדרין (צב:) שהמתים שהחיה יחזקאל עלו לאר"י ונשאו נשים וכו', "עמד רבי יהודה בן בתירא על רגליו ואמר אני מבני בניהם, והללו תפילין שהניח לי אבי אבא מהם, ומאן ניהו מתים שהחיה יחזקאל, אלו בני אפרים שמנו לקץ וטעו" ומתו בטרם יצאו כל בני ישראל ממצרים וכו', יעו"ש. ועל פי זה פירש הגר"א זצ"ל (קול אליהו דברים אות קטז) להפליא הא דמבואר בתוס' (פסחים ג: ד"ה מאל"י) שריב"ב לא עלה לרגל מפני שלא היה לו קרקע וכו'. והוא, כיון שהאנשים שהחיה יחזקאל לא היו מיוצאי מצרים וגם לא מבאי הארץ, והרי ריב"ב היה מבני בניהם, לכן לא היה לו קרקע באר"י.

המדות, כי בשם יש טוב ורע. והרע בכל דבר הוא שורש עמלק, וזה הספירה, לזה המלחמה, ואח"כ בשמתגברים יכולין לבא לקבלת התורה.

וזה הוא החילוק ממשנה רבע"ה לכל הנביאים, אם כי ליהושע שמש בגבעון דום וכן הירדן נקרע לפניהם, אז ובכל הנביאים כל הניסים שנעשה על ידיהם ובימי חזקי, אבל לא נעשה מזה רשם לדורות, אבל מה שהי אצל משה זה נשאר. ונתעורר בכל דור וכל שנה זה האור, הרשימה מאז בזה הזמן. ועל כן כל הימים טובים זכר ליציאת מצרים, שזה נס משה, ומכל שהיה בימי משה נקבע יו"ט, כשבא זה הזמן וזו העבודה דאז, ומכל הנביאים לא נקבע ממעשיהם שיהי' בזה הזמן יו"ט. עכלה"ק והי' כל המאמר בפליאה להביט בפני קדשו.

בנין שלמה ערך נביאים

דברי תורתו בסעודת ר"ח סיון

פעם אצל הרה"ק ר' שמעון [מאמשינוב זי"ע] בראש חודש סיון כשערך שלחן (לא היה עורך שלחן בכל ראש חודש, אבל בראש חודש סיון, ערך שלחן לכבוד קבלת התורה), אמר אז דברי תורה: "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי" וכו', והקשה וואס איז דער "ועתה", ותירץ כך, שהשי"ת אומר, "ואביא אתכם אלי", איך האב ענק געברענגט ביז מיר, [=אני הוא שהבאתי אתכם עד אלי] "ועתה", אבער יעצט, מוז מען אנהייבן מיט אייגענע כוחות. [ברם עכשיו, עליכם להתחיל עם הכוחות שלכם, מה שבידכם]

והמשיך ואמר: "אם שמוע תשמעו בקולי", זה אברהם דכתיב ביה עקב אשר שמע אברהם בקולי, "ושמרתם את בריתי" זה יצחק, דכתיב אצלו ואת בריתי אקים את יצחק, "והייתם לי סגולה מכל העמים", זה יעקב, ישראל סגולתו, "כי לי כל הארץ", זה משה, דאיתא שהשי"ת הורידן (לרקיעים) עד לארץ בעת מתן תורה, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", זה אהרן הכהן, "וגוי קדוש", זה יוסף, "אלה הדברים אשר תדבר", זאגט רש"י, לא פחות ולא יותר, אז מ'האט שוין די אלע זעקס מדות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף), גייט עם שוין אליין, (=כאשר ישנם כל השש מידות כבר בא זאת מאליו, וזהו הכוונה לא פחות, היינו לא פחות משה מדות הנ"ל, ולא יותר, שאין צריכין לעבוד יותר, דכבר הולך מעצמו).

שיח זקנים ח"ז דף צ"ג

סר"ח בת אשר

ביום ראש חודש סיון, שנת תקפ"ט, נולד הגאון רבי שמחה [ביק אבד"ק מעזיבוז], כבר בשנות נעורו הגידו בו שלגדולות נוצר ושעתיד להיות מגדולי מאורי ישראל. הוא ניחון במח חריף, מסופר, שפעם ערך הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זצ"ל את שולחנו לכבוד ראש חודש, במעזיבוז. בתוך הדברי תורה שנשא, אמר שפעודת ראש חודש רמוזה בשמה של פרח בת אשר - סר"ח ראשי תיבות פעודת ראש חודש. רבי שמחה, שהיה אז ילד כבן שלש, העיר, השם סר"ח ראשי תיבות - ראש חודש סיון, התפעל רבי יצחק מאיר מחריפותו והציע לאביו, רבי שאול יששכר, שיצניעו, מחשש עינא בישא.

עיר מבצר דף שי"ד

קדושה דפדדא

קדושה דפדדא

להערות, מראי מקומות חדשים, תרומות
והנצחות, ניתן לפנות 052-7637540 או
במייל s0527637540@gmail.com
הירשם במייל ותקבל בל"ג כל שבוע חוברת

קדרושא דסדרא

עמוד זה
נודב לעילוי
נשמת

עמוד זה
נודב לעילוי
נשמת

עמוד זה
נודב לעילוי
נשמת

כל המזכיר פסוק בעונתו

מעלה עליו כאילו בונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן. (מס' סוכה פ"ח)

עמוד זה
נודב לעילוי